

การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 1

ทัศนวรรณ ไชยมณี

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2568

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 1

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองเสนอเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
พฤษภาคม 2568
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยพะเยา

A STUDY OF TEACHER COMPETENCY IN IMPLEMENTING ACTIVE
LEARNING IN EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION
SCHOOLS UNDER THE CHIANG RAI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

TASSAWAN CHAIMANEE

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment
of the Requirements for the Master of Education Degree
in Educational Administration

May 2025

Copyright 2025 by University of Phayao

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

เรื่อง

การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาส
ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

เชียงราย เขต 1

ของ ทศน์วรรณ ไชยมณี

ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
ของมหาวิทยาลัยพะเยา

..... ประธานกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(รองศาสตราจารย์ ดร. จิตีมา วรณศรี)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส)

..... อาจารย์บัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธิดาวัลย์ อุ่นทอง)

..... คณบดีวิทยาลัยการศึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร. รักชิต สุทธิพงษ์)

เรื่อง:	การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1
ผู้ศึกษาค้นคว้า:	ทัศนวรรณ ไชยมณี, การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง: กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), มหาวิทยาลัยพะเยา, 2567
อาจารย์ที่ปรึกษา:	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ณัฐวุฒิ สัพโส
คำสำคัญ:	สมรรถนะครู, การจัดการเรียนรู้เชิงรุก, โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 จำนวน 191 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม โดยมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์เปรียบเทียบตามเพศ วุฒิการศึกษาโดยการทดสอบค่า (t-test) ตามประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้การเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ผลการวิจัยพบว่า 1) สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ 2) การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 3) การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอน พบว่า โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

Title: A STUDY OF TEACHER COMPETENCY IN IMPLEMENTING ACTIVE LEARNING IN EDUCATIONAL OPPORTUNITY EXPANSION SCHOOLS UNDER THE CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

Author: Tassawan Chaimanee, Independent Study: M.Ed. (Educational Administration), University of Phayao, 2024

Advisor: Assistant Professor Dr. Natthawut Sabphaso

Keywords: Teacher Competency, Active Learning Management, Educational opportunity expansion schools

ABSTRACT

The objectives of this research were: 1) to study the competency of teachers in active learning management in schools expanding educational opportunities under the Chiang Rai Primary Education Service Area Office 1; 2) to compare teachers' competency in active learning management based on gender, educational qualifications, and teaching experience; and 3) to study suggestions for improving teachers' competency in active learning management in schools expanding educational opportunities. The sample group consisted of 191 teachers from schools expanding educational opportunities under the Chiang Rai Primary Education Service Area Office 1 during the 2024 academic year. The sample was selected through simple random sampling. The research instrument was a questionnaire with a 5-point Likert scale. Data analysis was conducted using frequency, percentage, mean, standard deviation, and statistical tests including t-test for comparisons based on gender and educational qualifications, and one-way ANOVA for comparisons based on teaching experience. When significant differences were found, post hoc analysis was performed using Scheffe's method. The results of the research showed that: 1) The overall competency of teachers in active learning management in schools expanding educational opportunities under the Chiang Rai Primary Education Service Area Office 1 was at a high level. The highest mean scores were found in the areas of assessment and evaluation, followed by the use and development of learning media, and learner-centered teaching. The lowest mean score was in the area of lesson design. 2) The comparison of teachers' competency in active learning management by gender revealed statistically significant differences at the 0.05 level. 3) The comparison of teachers' competency by educational qualifications showed statistically significant differences at the 0.05 level. 4) The comparison of teachers' competency by teaching experience revealed statistically significant differences at the 0.05 level.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เรื่อง การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถและความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากผู้เกี่ยวข้องหลายท่าน ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐวุฒิ สัพโส ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาตลอดจน ตรวจสอบแก้ไขข้อบกพร่องด้วยความเอาใจใส่ยิ่ง จนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์

ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา รองคณบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการศึกษา อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชระ จตุพร อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา และนายธนากร ดอนแก้ว ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลฮ่งลี่ (ค่ายเม็งรายมหาราชอุปถัมภ์) ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความถูกต้อง ให้คำแนะนำแก้ไขตรวจสอบเครื่องมือและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถามที่ใช้ในงานวิจัย จนทำให้งานวิจัยในครั้งนี้มีความสมบูรณ์และมีคุณค่า

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณคณะผู้บริหาร บุคลากรและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกท่านในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์อำนวยความสะดวกและให้ความร่วมมืออย่างดียิ่งในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถามจนทำให้การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

ทัศนวรรณ ไชยมณี

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
สารบัญภาพ.....	ฉุ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
สมมติฐานของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย.....	8
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ.....	9
การจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	24
องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก.....	29
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	45
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	53
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	54
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	54

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	54
การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ.....	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	57
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	57
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	58
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	60
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1	62
ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 169	
ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1.....	73
บทที่ 5 บทสรุป.....	74
สรุปผลการวิจัย	75
อภิปรายผลการวิจัย	78
ข้อเสนอแนะ	83
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	90
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย	91
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	92
ภาคผนวก ค ผลการตรวจค่าความสอดคล้อง (Item Congruence Index: IOC).....	99
ประวัติผู้วิจัย	104

สารบัญตาราง

หน้า

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	36
ตาราง 2 แสดงความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม	61
ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในภาพรวม	62
ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้	63
ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	64
ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้	66
ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	68
ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามเพศ	69
ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา	70
ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ การสอน	71

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การสอน72

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามประสบการณ์การสอน72

สารบัญภาพ

หน้า

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย53

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

โลกในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องส่งผลโดยตรงต่อรูปแบบการทำงานเปลี่ยนไป เพื่อตอบสนองต่อบริบททางเศรษฐกิจและเทคโนโลยีที่ในอนาคต แนวโน้มของการทำงานมุ่งเน้นไปที่ ความยืดหยุ่นทางอาชีพมากขึ้น โดยเปิดโอกาสให้แรงงานสามารถปรับตัวและพัฒนาทักษะให้ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ซึ่งเป็นระบบที่ไม่ได้ ผูกติดกับบุคคล อาชีพ หรืองานใดงานหนึ่งเท่านั้น หากแต่เป็นระบบที่เน้นการมีความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะคนดี บุคลิกภาพ และค่านิยมที่สำคัญในการทำงานให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถทำงานได้อย่างรอบด้านและมีความยืดหยุ่นสูง ปัจจัยสำคัญที่ทำให้องค์กรสามารถดำรงอยู่ ภายใต้อิทธิพลของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก คือ “ทรัพยากรบุคคล” ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา อย่างต่อเนื่อง เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถให้เหมาะสมและสอดคล้องกับปฏิบัติงานทั้งในปัจจุบัน และอนาคต

การพัฒนาครูในฐานะทรัพยากรบุคคลที่มีบทบาทสำคัญต่อระบบการศึกษาจึงถูกกำหนด ให้เป็นส่วนหนึ่งของยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561–2580) เพื่อยกระดับศักยภาพของครู ให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งมีเป้าหมายหลักในส่งเสริม พลเมืองทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสุข ผ่านการส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา และสุขภาวะที่สมบูรณ์ ควบคู่ไปกับการปลูกฝังจิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อส่วนรวม รวมถึงการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น ความประหยัด ความเมตตา วินัย คุณธรรม และ จริยธรรม เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ โดยมีตัวชี้วัดข้อที่ 3 ปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ให้สอดคล้อง ต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มุ่งเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยกำหนด แนวทาง ดังนี้ 1) ปรับรูปแบบการเรียนรู้ให้เอื้อต่อการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 2) ปรับเปลี่ยนบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุก 3) เพิ่มประสิทธิภาพ ระบบบริหารจัดการศึกษาให้ครอบคลุมทุกระดับและทุกประเภทของการศึกษา 4) การพัฒนาระบบ การเรียนรู้ตลอดชีวิตให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมและเทคโนโลยี 5) การสร้างความตระหนักถึง บทบาทและความรับผิดชอบของประชาชนไทย รวมถึงการกำหนดตำแหน่งของประเทศไทยในภูมิภาค เอเชียและประชาคมโลก 6) การวางรากฐานระบบการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เพื่อเสริมสร้าง

การเข้าถึงองค์ความรู้ 7) การพัฒนาระบบการศึกษาเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการในระดับนานาชาติ และข้อที่ 4 การยกระดับและเห็นคุณค่าในศักยภาพทางปัญญาที่แตกต่างของแต่ละบุคคล โดยมีสาระสำคัญ คือ 1) การบ่มเพาะและเสริมสร้างพหุปัญญาผ่านกลไกหลากหลายมิติ ทั้งสถาบันครอบครัว ระบบการศึกษา บริบทแวดล้อม และสื่อต่างๆ นับตั้งแต่ช่วงเพื่อสนับสนุนให้เกิดการพัฒนาทักษะที่สอดคล้องกับความสามารถเฉพาะของแต่ละบุคคล 2) การพัฒนาอาชีพควบคู่กับการสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานและกลไกสนับสนุนที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมผู้มีความสามารถพิเศษให้แสดงศักยภาพได้อย่างเต็มที่ 3) การส่งเสริมให้ผู้เชี่ยวชาญชาวต่างชาติและคนไทยที่มีศักยภาพในต่างประเทศเข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสรรค์และพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เพื่อยกระดับขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567)

ภายใต้แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นของการส่งเสริมการเรียนรู้ ได้กำหนดประเด็นยุทธศาสตร์ที่เน้นการแก้ไขปัญหาปัจจุบัน และการเสริมสร้างการยกระดับการศึกษา การเรียนรู้ทั้งการศึกษาในระบบ นอกกระบบ และการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยการส่งเสริมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 มีการออกแบบการเรียนรู้ใหม่ การปรับเปลี่ยนบทบาทครู การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ตลอดชีวิต เพื่อส่งเสริมศักยภาพผู้เรียนให้พัฒนาทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและเหมาะสม พร้อมทั้งสนับสนุนการเสริมสร้างพหุปัญญาของคนไทยให้เติบโตเต็มศักยภาพ ตลอดจนเพิ่มขีดความสามารถให้ผู้มีความสามารถพิเศษได้ประกอบอาชีพอย่างมั่นคงและยั่งยืน แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นการพัฒนาการเรียนรู้ ได้กำหนด ไว้ 2 แผนย่อยประกอบด้วย 1) การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่ตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และ 2) การตระหนักถึงพหุปัญญาของมนุษย์ที่หลากหลาย (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2567)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567–2568 โดยมีความสอดคล้องกับบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 5 หน้าที่ของรัฐ และ หมวด 6 แนวนโยบายแห่งรัฐ ตลอดจนยุทธศาสตร์ชาติ พุทธศักราช 2561–2580 นโยบายดังกล่าวมุ่งเน้นการปฏิรูปการศึกษาและส่งเสริมสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ และสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองตามความถนัด ภายใต้กรอบนโยบายนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมให้ครูพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ และนำแนวคิดการจัดการเรียนรู้เชิงรุกมาประยุกต์ใช้ผ่านนโยบาย “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” เพื่อปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ เชื่อมโยงกับบริบทแวดล้อม ส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีม การคิดวิเคราะห์ การวางแผน การแก้ปัญหาและความคิดสร้างสรรค์ ควบคู่ไปกับการปลูกฝังคุณธรรมและจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2567) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เปลี่ยน

บทบาทครูจากผู้ถ่ายทอดความรู้เป็นผู้อำนวยความสะดวกและผู้ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง การแก้ปัญหา และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ผ่านประสบการณ์ตรงที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2565) การศึกษาเกี่ยวกับสมรรถนะครูที่พึงประสงค์จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาวิชาชีพครูและระบบการศึกษาโดยรวม พบว่าสมรรถนะครูที่พึงประสงค์ในยุคปัจจุบันประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้ 1) สมรรถนะด้านการออกแบบและจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) สมรรถนะด้านการพัฒนาสมรรถนะหลักของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 3) สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ 4) สมรรถนะด้านการพัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง 5) สมรรถนะด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา 6) สมรรถนะด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ ซึ่งบทบาทของครูในศตวรรษที่ 21 ต้องเปลี่ยนจากการมุ่งเน้นการถ่ายทอดความรู้แบบเดิม ไปสู่การออกแบบการเรียนรู้ที่ใกล้เคียงกับชีวิตจริง ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะสำคัญในการดำรงชีวิต ครูจึงต้องทำหน้าที่เป็น ผู้จุดประกาย (Inspire) ความสนใจใฝ่รู้มากกว่าการสอนแบบท่องจำ โดยใช้แนวทาง การเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติ (Learning by Doing) เพื่อให้ผู้เรียนฝึกทักษะสำคัญในการทำงานเป็นทีม คิดวิเคราะห์ วางแผน และแก้ปัญหา ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการใช้ชีวิตและทำงานในอนาคต รูปแบบการเรียนรู้นี้เรียกว่า "การเรียนรู้เชิงรุก" (Active Learning) ช่วยพัฒนาทักษะการคิดและความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ (ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล, 2563)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดจุดเน้น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ในการพัฒนาผู้เรียน เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาและเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้อย่างทั่วถึง โดยมีแนวทางสำคัญ ได้แก่ การพัฒนาสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ จุดเน้นที่ 6 ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ (Active Learning) มีการวัดผลและการประเมินผล เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน (Assessment for learning) ซึ่งเป็นปัจจัยในการส่งเสริมสมรรถนะของผู้เรียนในทุกระดับ และจุดเน้นที่ 8 มุ่งเน้นการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษาทุกระดับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2565)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ขับเคลื่อนนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่การปฏิบัติโดยผ่านนโยบาย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565-2566 ภายใต้แนวคิด “โรงเรียนปลอดภัย ใส่ใจคุณภาพ สร้างสรรค์โอกาส ประสิทธิภาพนวัตกรรม” โดยมุ่งเน้นการยกระดับคุณภาพการศึกษา ภายใต้แนวทาง “ห้องเรียนวิถีใหม่ ครูสอนดีมีนวัตกรรม นำสู่คุณภาพผู้เรียน” ซึ่งมีจุดเน้นสำคัญดังนี้ 1) ห้องเรียนวิถีใหม่ โดยมีเป้าประสงค์ เพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาทุกระดับให้มีความยืดหยุ่น สอดคล้องกับความสนใจและศักยภาพของผู้เรียน รวมถึงบริบทของท้องถิ่น ใช้สื่อ

และอุปกรณ์การเรียนรู้ที่ได้มาตรฐาน สร้างสภาพแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่ สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการเรียนรู้ 2) ครูสอนดีมีนวัตกรรม โดยมีเป้าประสงค์เพื่อส่งเสริมให้ครูเป็นบุคลากรแห่งการเรียนรู้ที่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางเชิงรุก (Active Learning) บนฐานสมรรถนะ พัฒนาผู้เรียนโดยใช้การประเมินเพื่อการเรียนรู้ (Assessment for Learning) สนับสนุนให้เกิดนวัตกรรมการเรียนรู้ที่ช่วยยกระดับคุณภาพผู้เรียน 3) นำสู่คุณภาพผู้เรียน โดยมีเป้าประสงค์ ผู้เรียนระดับปฐมวัย มีพัฒนาการรอบด้านเหมาะสมกับวัย นักเรียนชั้น ป.1 อ่านออก เขียนได้ ลายมือสวย คิดเลขเป็น นักเรียนชั้น ม.1-3 มีสมรรถนะทักษะด้านการอ่าน คณิตศาสตร์ และการวิเคราะห์ขั้นสูง ผู้เรียนทุกระดับชั้น มีพัฒนาการพหุปัญญารายบุคคลเต็มตามศักยภาพ มีทักษะ และสมรรถนะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1, 2566ก)

กลุ่มโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีการขับเคลื่อนการพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยมีการส่งเสริมสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จากรายงานพบว่า ผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 มีผลการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นส่วนที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก คือ ด้านคุณภาพการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ดังนี้ 1) ผู้เรียนในระดับปฐมวัย (อนุบาล 3) ปีการศึกษา 2564 มีผลการประเมินพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ผ่านเกณฑ์ประเมินคุณภาพระดับ 3 ทั้ง 4 ด้าน คิดเป็นร้อยละ 92.19 2) ผลการทดสอบการอ่าน (RT) ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ลดลงจากปีการศึกษา 2563 ทั้ง 2 ด้าน ร้อยละ 3.28 3) ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียน (National Test: NT) ของผู้เรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลคะแนนเฉลี่ยสูงขึ้นร้อยละ 5.7 4) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ที่มีคะแนนผลการทดสอบมากกว่าร้อยละ 50 เพิ่มขึ้น 3 รายวิชา ได้แก่ รายวิชาภาษาไทย รายวิชาคณิตศาสตร์ รายวิชาวิทยาศาสตร์ ผลการดำเนินงานดังกล่าวแสดงให้เห็นปัญหาผลลัพธ์ด้านผู้เรียน ซึ่งสะท้อนถึงปัญหาคุณภาพการศึกษาของชาติ การพัฒนาสมรรถนะครูจึงเป็นกลไกสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงและพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การยกระดับคุณภาพการศึกษาในระยะยาว (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1, 2566ข)

จากสภาพดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญและจำเป็นในการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อให้ทราบว่า ครูผู้สอนมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในด้าน

ใดบ้าง และในระดับใด ซึ่งผลการวิจัยที่ได้นี้จะเป็นข้อมูลพื้นฐานในด้านบริหาร ด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ใช้เป็นแนวทางในการ วางแผนการพัฒนาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 และเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์สำคัญอย่างยิ่งต่อการนำไปใช้พัฒนาครู และนำไปสู่การพัฒนา ผู้เรียน การจัดการการศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาส ทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

สมมติฐานของการวิจัย

สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การสอน มีความแตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 25 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 385 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1, 2566ข)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 ได้กลุ่ม ตัวอย่าง จำนวน 191 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของประชากรใน แต่ละโรงเรียน (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970)

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยได้จากการสังเคราะห์องค์ประกอบของการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจากนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
4. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้

3. ขอบเขตด้านตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ

3.1.1 เพศ

- 1) ชาย
- 2) หญิง

3.1.2 วุฒิการศึกษา

- 1) ปริญญาตรี
- 2) ปริญญาโท
- 3) ปริญญาเอก

3.1.3 ประสบการณ์การสอน

- 1) 0-5 ปี
- 2) 6-10 ปี
- 3) 11 ปี ขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม

การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยอาศัยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้

นิยามศัพท์เฉพาะ

ครู หมายถึง บุคลากรสายการสอนที่มีสถานภาพเป็นข้าราชการที่อยู่ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา หมายถึง สถานศึกษาที่เปิดทำการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หรือสถานที่ที่เปิดทำการเรียนการสอน ตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 25 โรงเรียน ได้แก่ โรงเรียนบ้านห้วยชมภู โรงเรียนบ้านปางขอน โรงเรียนบ้านจื่อ โรงเรียนบ้านห้วยแม่เหลี่ยม โรงเรียนแม่มอญวิทยา โรงเรียนบ้านก่น้อยวิทยา โรงเรียนบ้านคู (สหราษฎร์พัฒนาการ) โรงเรียนบ้านแม่ข้าวต้มท่าสุด โรงเรียนแม่ยาววิทยา โรงเรียนบ้านรวมมิตร โรงเรียนผาขวางวิทยา โรงเรียนชุมชนบ้านแม่ข้าวต้มหลวง โรงเรียนบ้านปางคึก โรงเรียนบ้านโป่งน้ำร้อน โรงเรียนบ้านห้วยดอย โรงเรียนดอยลานพิทยา โรงเรียนบ้านโล๊ะป่าดุ่ม โรงเรียนเวียงแก้ววิทยา โรงเรียนบ้านดอน โรงเรียนบ้านเวียงเดิม โรงเรียนบ้านทุ่งยั้งหัวฝายวิทยา โรงเรียนเวียงเชียงรุ้งวิทยา โรงเรียนบ้านปงเคียน โรงเรียนบ้านป่าซาง โรงเรียนบ้านห้วยหมากเอี้ยก

สมรรถนะครู หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับครู มีองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะ แรงจูงใจ ทศนคติ และคุณลักษณะเฉพาะที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้ครูปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทั้งระดับบุคคลและกลุ่มที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนต้องลดบทบาทในการสอน ส่งเสริมบทบาทผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียน

สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน การสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุงต่อไป

สมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง คุณลักษณะของครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ เพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมซึ่งเป็นผลมาจากประสบการณ์ให้กับผู้เรียน และสอดคล้องกับความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลาง ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้าน

การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง ครูสามารถทำความเข้าใจในหลักสูตรมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ มีการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบทการเรียนรู้ สามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ และระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีการกำหนดเทคนิคการเรียน

การสอน สื่อการสอนที่เหมาะสม สามารถสร้างเครื่องมือการวัดและแนวทางการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในอนาคต

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ครูสามารถจัดประสบการณ์ให้กับ ผู้เรียนทั้งระดับบุคคลและกลุ่ม ที่เน้นความต้องการหรือความสนใจ สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ส่งเสริมบทบาทผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนา เครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน การสังเกตและประเมินพัฒนาการของ ผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุงต่อไป

การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง ครูมีการศึกษาและวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ คุณลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน ที่ส่งผลต่อการคิดและสร้างสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงคุณภาพ ทั้งเวลาและ งบประมาณ สามารถการเลือกสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ ขนาดของผู้เรียน ความน่าสนใจ ความยากง่าย สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน ตลอดจน การเก็บรักษา และบำรุงรักษาที่สะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำผลการประเมินประสิทธิภาพสื่อ การเรียนการสอน มาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป

การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง ครูสามารถตรวจสอบผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ด้วยการกำหนดจุดประสงค์ ขอบเขต คุณลักษณะ และวิธีการที่ต้องการวัดตามจุดประสงค์ ให้สอดคล้องกับสมรรถนะ คุณลักษณะที่ต้องการวัดตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถ สร้างเครื่องมือวัด และเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย การวิเคราะห์ผลการวัด และประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 หมายถึง หน่วยงานทาง การศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่เป็นศูนย์ของการบริหารและจัดการศึกษาระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับการวิจัย

1. ได้ทราบถึงความแตกต่างสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยาย โอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน

2. ผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการพัฒนา สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเพิ่มมากยิ่งขึ้น

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาศึกษาในการวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ
 - 1.1 ความหมายของสมรรถนะ
 - 1.2 องค์ประกอบของสมรรถนะ
 - 1.3 ประเภทของสมรรถนะ
 - 1.4 สมรรถนะของครู
2. การจัดการเรียนรู้เชิงรุก
 - 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงรุก
 - 2.2 ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก
3. องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 4.1 งานวิจัยภายในประเทศ
 - 4.2 งานวิจัยต่างประเทศ
5. กรอบแนวคิดในการวิจัย

แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะ

1. ความหมายของสมรรถนะ

“สมรรถนะ” มีความหมายตรงกับภาษาอังกฤษว่า Competency หรือ Competence ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายและเป็นที่เข้าใจโดยทั่วกันว่า ชีตความสามารถ ซึ่งได้มีองค์กรและนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายดังนี้

McClelland (1973) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะภายในของบุคคลมีผลต่อพฤติกรรมและประสิทธิภาพการทำงาน โดยเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้บุคคลทำงานได้เกินเป้าหมายที่ตั้งไว้

Spencer (1993) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะเฉพาะของบุคคลที่สัมพันธ์เชิงเหตุผลกับประสิทธิภาพการทำงานตามเกณฑ์ ช่วยยกระดับการปฏิบัติงาน โดยสเปนเซอร์อธิบายว่าสมรรถนะเป็นลักษณะเฉพาะที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลตามเกณฑ์หรือผลลัพธ์สูงสุดในการทำงาน

อาภรณ์ ภูวิทย์พันธ์ (2548) กล่าวว่า พฤติกรรมที่แสดงออกถึงความรู้ ความสามารถ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะของบุคคล ซึ่งสามารถสังเกตและวัดผลได้ และเป็นตัวกำหนดระดับความสำเร็จในการทำงานและการดำรงชีวิต

ชูชัย สมितिไกร (2552, หน้า 27) กล่าวว่า องค์ประกอบคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่สำคัญต่อการปฏิบัติหน้าที่ ประกอบด้วยความรู้ ความชำนาญ ชีตความสามารถ และปัจจัยเกื้อหนุนอื่น ๆ เช่น อุปนิสัย ทักษะ บุคลิกภาพ สามารถวัดได้และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ค่านิยมและเป้าหมายองค์กร ช่วยให้บรรลุภารกิจอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด อีกทั้งสามารถแยกความแตกต่างระหว่างผู้มีผลงานสูงกับผู้มีผลงานด้อยได้อย่างชัดเจน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) อธิบายว่า สมรรถนะ คือ คุณลักษณะของบุคคลที่สัมพันธ์กับผลการปฏิบัติงาน โดยประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ ความรู้ ทักษะ ความสามารถ ตลอดจนคุณลักษณะอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน ซึ่งแสดงออกในรูปแบบของพฤติกรรมที่ส่งผลให้บุคคลสามารถสร้างผลงานได้อย่างโดดเด่นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่นในหลากหลายสถานการณ์ ทั้งนี้ พฤติกรรมดังกล่าวมีรากฐานมาจากแรงขับภายใน อุปนิสัย ภาพลักษณ์ส่วนบุคคล และบทบาททางสังคมที่แตกต่างกัน ซึ่งล้วนเป็นปัจจัยที่ก่อให้เกิดความหลากหลายในรูปแบบของการทำงาน

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553) ให้ความหมายของคำว่า สมรรถนะ คือ ลักษณะเฉพาะทางพฤติกรรมที่เกิดจากการผสมกันของความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งส่งผลให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างผลลัพธ์ที่โดดเด่นกว่าผู้อื่นภายในองค์กร

ณฐา สันกวาน (2554) กล่าวว่า สมรรถนะ หมายถึง คุณลักษณะภายในตัวบุคคลที่เป็นปัจจัยสำคัญกำหนดพฤติกรรมและส่งผลต่อการพัฒนาความรู้ ทักษะ ความสามารถ และคุณลักษณะต่าง ๆ ที่ช่วยให้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีบทบาทสำคัญต่อการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิผลและบรรลุเป้าหมายขององค์กร

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2556, หน้า 126) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ ลักษณะและทักษะที่โดดเด่นของกลุ่มงาน ประกอบด้วยความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับตำแหน่งงานหลักและการปฏิบัติงาน ส่งผลต่อประสิทธิภาพและผลลัพธ์ของการทำงานในองค์กร

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2562) ได้สรุปความหมายของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะ คือ คุณสมบัติเฉพาะของบุคลากรในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ โดยใช้ความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะที่มีอยู่ สะท้อนถึงการกระทำที่แสดงให้เห็นการนำความรู้ ทักษะและคุณลักษณะเฉพาะของตนมาประยุกต์ใช้กับงานหรือสถานการณ์ต่าง ๆ จนบรรลุเป้าหมาย

ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) กล่าวว่า สมรรถนะ คือ ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะในการทำงานให้บรรลุผลตามเกณฑ์หรือมาตรฐานที่องค์กรกำหนดหรือสูงกว่า เป็นเอกลักษณ์ของบุคคลช่วยส่งผลปฏิบัติงานในความรับผิดชอบได้ดี องค์กรจึงมีความก้าวหน้าการพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

ฐกร พุฒิปุรณี (2564, หน้า 30) ได้สรุปความหมายของสมรรถนะไว้ว่า สมรรถนะ คือ ลักษณะหรือพฤติกรรมที่มีอยู่ในตัวบุคคล ซึ่งส่งผลให้บุคคลนั้นสามารถทำงานได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรืออาจทำได้ดีกว่ามาตรฐานที่ตั้งไว้ สมรรถนะถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมประสิทธิภาพและความสำเร็จในการทำงาน

จากข้อความที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า สมรรถนะ หมายถึง ความสามารถ หรือคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมของบุคคล (Attributes) ที่รวมเอาความรู้ (Knowledge), ทักษะ (Skill), ความสามารถ (Competency) และคุณลักษณะส่วนบุคคลมาประยุกต์ใช้ ซึ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงาน ทำให้การทำงานมีประสิทธิภาพ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ

2. องค์ประกอบของสมรรถนะ

McClelland (1973) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะออกเป็น 5 ส่วน ไว้ดังนี้

1. ทักษะ (Skills) คือ ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้ในการทำงานหรือแก้ไขปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถสังเกตได้จากพฤติกรรมการปฏิบัติงาน และยังสามารถฝึกฝนเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญได้ ตัวอย่างของทักษะ ได้แก่ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการใช้เทคโนโลยี ทักษะการบริหารจัดการเวลา ทักษะถือเป็นส่วนที่แสดงออกภายนอกของสมรรถนะและสามารถใช้เป็นเกณฑ์ในการประเมินประสิทธิภาพของบุคคลได้อย่างชัดเจน

2. ความรู้ (Knowledge) คือ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ทฤษฎี หรือหลักการต่าง ๆ ที่บุคคลได้เรียนรู้และสะสมผ่านกระบวนการศึกษา การฝึกอบรม หรือประสบการณ์ โดยสามารถแบ่งความรู้ได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ความรู้เชิงทฤษฎี (theoretical knowledge) ความรู้เชิงปฏิบัติ (practical knowledge) ทั้งสองประเภทนี้มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงาน ความรู้เป็นองค์ประกอบที่สามารถพัฒนาได้ และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยส่งเสริมให้บุคคลสามารถตัดสินใจหรือดำเนินการได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

3. เจตคติ ค่านิยม และความเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน (Self-concept) หมายถึง การรับรู้และการประเมินคุณค่าของตนเอง รวมทั้งทัศนคติที่บุคคลมีต่อตนเอง ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญ

ของแนวคิดตนเอง (self-concept) ที่รวมถึงภาพลักษณ์ที่มีต่อตนเอง (self-image) ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง (self-confidence) และค่านิยมส่วนบุคคล (personal values) แนวคิดเหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดพฤติกรรม การตั้งเป้าหมายในชีวิต และระดับความพยายามในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง บุคคลที่มีแนวคิดตนเองเชิงบวกมักจะแสดงออกถึงความพร้อมในการเผชิญกับอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่ท้าทาย และยังสามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับบริบทแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. บุคลิกลักษณะประจำของบุคคล (Trait) คือ อุปนิสัยหรือคุณลักษณะที่อธิบายถึงตัวบุคคล เช่น ความน่าเชื่อถือ ความไว้วางใจได้ หรือคุณลักษณะของการเป็นผู้นำ

5. แรงจูงใจหรือแรงผลักดันภายใน (Motive) ของบุคคลนั้นจะแสดงออกมาในรูปแบบของพฤติกรรมที่มีจุดหมาย เช่น การแสวงหาความสำเร็จในอาชีพ หรือการปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้บุคคลแสดงพฤติกรรมในการพัฒนาตนเอง เพื่อให้ก้าวไปสู่เป้าหมายหรือผลลัพธ์ที่ต้องการ

Spencer (1993) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะ 3 ประการ ดังนี้

1. กลุ่มของสมรรถนะ (competency cluster) หมายถึง การจัดกลุ่มสมรรถนะตามความต้องการ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์และจำแนกพฤติกรรมของบุคคล โดยพิจารณาความแตกต่างระหว่างผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในลักษณะและเนื้อหาของงาน กับผู้ที่มีเพียงความเข้าใจพื้นฐานหรือมีความรู้จำกัดในงานนั้น กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้อาจมีองค์ประกอบของสมรรถนะเพียงหนึ่งด้านหรือมากกว่า

2. มิติ (dimensions) หมายถึง องค์ประกอบที่ใช้ในการกำหนดและประเมินสมรรถนะ ซึ่งครอบคลุมปัจจัยหลักที่จำเป็นต่อความสำเร็จในการทำงาน เช่น แรงจูงใจภายในที่แสดงถึงความต้องการที่แท้จริง เป้าหมายแห่งความสำเร็จที่บุคคลให้คุณค่า ขนาดของผลกระทบต่อบุคคลและโครงการ ความซับซ้อนของพฤติกรรม ระดับความพยายามและความเป็นเอกลักษณ์ของงาน ในการกำหนดจำนวนมิติในแต่ละสมรรถนะซึ่งส่วนมากสมรรถนะหนึ่งจะประกอบด้วย 2 มิติ คือ มิติด้านความรู้สึกที่ต้องการให้เกิดขึ้น และ มิติด้านผลลัพธ์ที่คาดหวัง

Hay Group (2003) ได้เปรียบเทียบระดับของสมรรถนะ กับโมเดลภูเขาน้ำแข็ง (Iceberg Model) ว่าบางส่วนสามารถสังเกตและวัดได้ง่าย เหมือนสิ่งที่อยู่เหนือผิวน้ำ แต่บางส่วนไม่อาจสังเกตได้ชัดเจนและวัดได้ยากกว่า คือ สิ่งที่อยู่ใต้น้ำ โดยแบ่งเป็น 6 ส่วนที่สำคัญ คือ

1. ทักษะ (Skill) คือ สิ่งที่คุณสามารถทำได้ดี เช่น การเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์
2. ความรู้ (Knowledge) คือ สิ่งที่คุณรู้จักเกี่ยวกับหัวข้อเฉพาะ เช่น ภาษาคอมพิวเตอร์

3. บทบาททางสังคม (Social Role) คือ ภาพลักษณ์ที่บุคคลแสดงต่อสาธารณะ หมายถึง สิ่งที่เขาคิดว่ามีความสำคัญ มันสะท้อนให้เห็นถึงคุณค่าของคน เช่น ความขยันขันแข็ง หรือความเป็น

4. ภาพตนเอง (Self-Image) คือ มุมมองที่ผู้คนมีต่อตนเอง มันสะท้อนถึงตัวตนของพวกเขา

5. อุปนิสัย Trait คือ บุคลิกลักษณะ หรือพฤติกรรมนิสัยถาวรของบุคคล มันคือสิ่งที่อธิบายบุคคลว่าเป็นอย่างไร เช่น เธอเชื่อถือได้

6. แรงจูงใจ (Motive) คือ จิตใต้สำนึก (Unconscious thoughts) และความตั้งมั่น (Preference) ที่ขับเคลื่อนพฤติกรรม เช่น การต้องการสำเร็จ คือแรงขับเคลื่อนการทำงานในสิ่งที่ดีกว่า

Vazirani (2010) (อ้างถึงใน ธูกร พงษ์ปูลูณี, 2564, หน้า 32) ได้อธิบายถึงสมรรถนะว่ามี 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลที่บุคคลได้รับซึ่งสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจ การปฏิบัติงาน หรือการแก้ไขปัญหาต่างๆ โดยที่ความรู้ที่มีอยู่จะช่วยให้บุคคลสามารถเข้าใจสถานการณ์ และทำการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังสามารถนำความรู้ไปใช้ได้หลากหลายด้านอีกด้วย เช่น ความรู้ทางวิชาการ หรือความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์ที่มีต่อการทำงาน

2. ทักษะ (Skill) หมายถึง ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ เพื่อดำเนินกิจกรรมหรืองานต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยทักษะถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของสมรรถนะ เนื่องจากช่วยให้บุคคลสามารถปฏิบัติงานได้อย่างถูกต้อง คล่องแคล่ว และประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3. ความเข้าใจตนเองและคุณค่า (Self-Concept and value) หมายถึง ทักษะคิดคุณค่า และภาพลักษณ์ของบุคคล เป็นการรับรู้ที่บุคคลมีต่อสิ่งที่เขาคิดว่าตัวเองเป็น และเป็นสิ่งที่ช่วยกำหนดพฤติกรรมและการตัดสินใจของบุคคล

4. อุปนิสัย (Trait) หมายถึง คุณลักษณะทางบุคลิกภาพที่มีความคงทนและส่งผลต่อวิธีที่บุคคลตอบสนองต่อสถานการณ์ต่างๆ หรือการทำงานในชีวิตประจำวัน อุปนิสัยนี้สามารถทำให้บุคคลมีแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมในลักษณะเดียวกันเมื่อเผชิญกับสถานการณ์ที่คล้ายคลึงกัน เป็นคุณลักษณะที่ไม่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และสามารถแสดงออกได้ในหลายด้าน เช่น ความซื่อสัตย์ ความมั่นใจ การมีความรับผิดชอบ ความอดทน การมีทักษะการสื่อสาร และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

5. แรงจูงใจ (Motive) หมายถึง แรงขับเคลื่อนที่ทำให้เกิดพฤติกรรมและความพยายามของบุคคล เพื่อให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ แรงจูงใจนี้สามารถเกิดขึ้นจากทั้งปัจจัยภายในและภายนอก ซึ่งมีผลต่อระดับความสำเร็จในการดำเนินการหรือการทำงานของบุคคลนั้น ๆ

วรรณชัย จองแก (2554) ได้จำแนกองค์ประกอบของสมรรถนะ ประกอบด้วย

1. ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่บุคคลสามารถปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และชำนาญ โดยการฝึกฝนปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง เช่น ประสบการณ์การสอนของครูโดยไม่ดูตำรา ความสามารถในการปฏิบัติงานตามความมุ่งมั่น ตั้งใจ โดยความสามารถนี้รวมไปถึงการคิดเชิงระบบ ที่ต้องคำนึงถึงเหตุผลอย่างรอบคอบในการตัดสินใจ

2. ความรู้ (Knowledge) หมายถึง ข้อมูลหรือความเข้าใจเฉพาะด้านที่แต่ละบุคคลมี ซึ่งสามารถนำไปใช้ในบริบทที่หลากหลาย เช่น ความสามารถในการสื่อสาร ทักษะทางภาษาอังกฤษ ความรู้การสอนสำหรับครู หรือความรู้ด้านการบริหารจัดการศึกษา ความรู้เหล่านี้เป็นพื้นฐานที่สำคัญ ช่วยให้บุคคลสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเติบโตในสายอาชีพของตนเอง

3. ความถนัด (Aptitude) หมายถึง ความสามารถตามธรรมชาติหรือศักยภาพเฉพาะตัวของบุคคลในการเรียนรู้หรือพัฒนาทักษะในด้านใดด้านหนึ่งอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความถนัดนี้อาจเกิดจากปัจจัยทางพันธุกรรมหรือการสะสมประสบการณ์ นอกจากนี้ยังสามารถส่งเสริมให้เกิดความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น ความถนัดด้านภาษา คณิตศาสตร์ ศิลปะ หรือการแก้ปัญหา ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถพัฒนาและประสบความสำเร็จในอาชีพหรือการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. แรงจูงใจหรือแรงขับเคลื่อนภายใน (Motivation) หมายถึง แรงจูงใจหรือแรงขับภายใน ซึ่งทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมที่มุ่งไปสู่สิ่งที่เป็นเป้าหมาย

5. ทักษะคติ หรือแนวคิดของตน (Self-concept) หมายถึง ทักษะคติ ค่านิยม และความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน ซึ่งสามารถสังเกตจากพฤติกรรมที่แสดงออกมา เช่น เป็นคนที่มีความเชื่อมั่นในตนเองสูง

สุภาพรรณ ณะยะธง (2562 หน้า 18) ได้จำแนกองค์ประกอบของสมรรถนะ ดังนี้

1. ความรู้ (Knowledge) คือ ผลจากการขุดเจาะและเลือกใช้สารสนเทศ โดยมีการจัดระบบความคิดใหม่ ให้เป็น “ความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง”

2. ทักษะ (Skill) คือ ความสามารถในการทำงานได้ด้วยความคล่องแคล่ว ซึ่งการพิจารณาว่าผู้รับการฝึกมีทักษะดีหรือไม่นั้น สามารถดูได้ด้วยตัวแปร 3 ตัว คือ เวลา การสังเกตและผลของการปฏิบัติงาน

3. ทักษะคติ (Attitude) คือ ความรู้สึกนึกคิด และความโน้มเอียงของบุคคลที่มีต่อข้อมูล ข่าวสาร และการเปิดรับรายการ กรองสถานการณ์ที่ได้รับมา

4. บุคลิกภาพ (Personality) คือ ลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคลที่สะท้อนถึงรูปแบบ พฤติกรรม ความคิด อารมณ์ และการแสดงออก ซึ่งมีผลต่อการปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น บุคลิกภาพ

เกิดจากทั้งปัจจัยทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมที่หล่อหลอมขึ้นตลอดชีวิตของบุคคล โดยบุคลิกภาพที่แตกต่างกันส่งผลต่อวิธีการทำงาน การตัดสินใจ และการปรับตัวในสังคม

5. แรงจูงใจ (Motivation) คือ พลังผลักดันให้คนมีพฤติกรรม และยังกำหนดทิศทางและเป้าหมายของพฤติกรรมนั้น

สรุปได้ว่า องค์ประกอบของสมรรถนะที่สำคัญ ประกอบด้วย ทักษะ (Skills) ความสามารถในการทำงานได้ดี มีความชำนาญ ความรู้ (Knowledge) ความรู้ที่เป็นสาระสำคัญเฉพาะเรื่อง เจตคติ ค่านิยม และความเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง (Self-concept) ความคิด ความรู้สึก และความเชื่อมั่นในตนเองที่สะท้อนให้เห็นถึงสิ่งที่คุณค่าให้คุณค่าสำคัญ อุปนิสัย (Trait) คุณลักษณะเฉพาะประจำตัวบุคคลที่แสดงออกมาให้ผู้อื่นเห็นได้ แรงจูงใจ แรงผลักดันเบื้องต้น (Motive) สิ่งเร้าภายในร่างกายของบุคคลที่กระตุ้นให้เกิดความต้องการ ซึ่งนำไปสู่พฤติกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย

3. ประเภทของสมรรถนะ

Mohanta, (n.d.) ได้จำแนกสมรรถนะ ออกเป็น 5 ประเภท ซึ่งประกอบด้วย

1. สมรรถนะหลัก (Core Competencies) สมรรถนะที่เป็นความสามารถพื้นฐานสำคัญสำหรับทุกตำแหน่งภายในองค์กร เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2. สมรรถนะเฉพาะด้าน (Functional Competencies) สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับงานหรือหน้าที่เฉพาะตำแหน่ง เช่น ความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูล

3. สมรรถนะด้านพฤติกรรม (Behavioral competencies) สมรรถนะที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและทัศนคติที่ส่งผลต่อการทำงาน เช่น การมีทัศนเชิงบวก การทำงานเป็นทีม

4. สมรรถนะตามเกณฑ์ (Threshold competencies) สมรรถนะพื้นฐานสำคัญในการปฏิบัติหน้าที่เฉพาะตำแหน่งอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นสมรรถนะที่บุคคลควรมี เพื่อให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยไม่เน้นความชำนาญ

5. สมรรถนะด้านความสามารถพิเศษ (Differentiating competencies) สมรรถนะที่ทำให้บุคคลแตกต่างจากบุคคลอื่นในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นสมรรถนะที่ช่วยให้บุคคลสามารถทำงานได้ดีกว่ามาตรฐานหรือ มากกว่าบุคคลอื่นที่ปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งเดียวกัน สมรรถนะเหล่านี้เป็นตัวชี้วัดความโดดเด่นและความสามารถพิเศษที่ทำให้บุคคลสามารถสร้างผลลัพธ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ณรงค์วิทย์ แสนทอง (2556, หน้า 19) ได้จำแนกประเภทของสมรรถนะออกเป็น 3 องค์ประกอบหลัก ประกอบด้วย

1. สมรรถนะหลัก (Core competencies) คือ บุคลิกภาพและลักษณะเฉพาะส่วนตัวที่แสดงถึงความรู้ ทักษะ ทัศนคติ ความเชื่อ และอุปนิสัยของบุคคลในองค์กร ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่สนับสนุนให้องค์กรสามารถบรรลุเป้าหมายและวิสัยทัศน์ที่ตั้งไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3. สมรรถนะด้านการสื่อสาร (Communication Competency) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการพูด การฟัง และการเขียน เพื่อให้สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดีและเข้าใจความคิดเห็นของกันและกัน

4. สมรรถนะด้านการทำงานเป็นทีม (Teamwork Competency) หมายถึง ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในกลุ่มหรือทีม การเข้าใจบทบาทของตนเอง และการสนับสนุนเพื่อนร่วมงาน เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน

5. สมรรถนะด้านการปรับตัว (Adaptability Competency) หมายถึง ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่าง ๆ การยืดหยุ่นในการทำงาน และการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและตอบสนองต่อความต้องการขององค์กร

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2553 ได้จัดประเภทของสมรรถนะไว้ ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (core competency) หมายถึง คุณลักษณะร่วมของข้าราชการพลเรือนไทยทั้งระบบที่ถูกกำหนดขึ้นเพื่อเสริมสร้างค่านิยมและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ร่วมกัน โดยประกอบด้วยสมรรถนะ 5 ด้าน ดังนี้

- 1.1 การมุ่งผลสัมฤทธิ์ (achievement motivation)
- 1.2 การให้บริการอย่างมีคุณภาพ (service mind)
- 1.3 การพัฒนาความเชี่ยวชาญในสายงาน (expertise)
- 1.4 การทำงานร่วมกัน (team work)
- 1.5 จริยธรรม (intergrity)

2. สมรรถนะประจำกลุ่มงาน (functional competency) หมายถึง ความสามารถเฉพาะที่กำหนดให้สอดคล้องกับลักษณะงานของแต่ละกลุ่ม เพื่อเสริมสร้างพฤติกรรมที่เหมาะสมในการปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ และสนับสนุนให้สามารถดำเนินภารกิจในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยในแบบอย่างของสมรรถนะกำหนดให้แต่ละกลุ่มงานมีสมรรถนะประจำกลุ่มงานกลุ่มงานละ 3 สมรรถนะ (ยกเว้นกลุ่มงานระดับสูง มี 5 สมรรถนะ) สมรรถนะประจำกลุ่มงานมีทั้งหมด 20 สมรรถนะ ดังนี้

- 2.1 การคิดเชิงวิเคราะห์ (analytical thinking)
- 2.2 การคิดเชิงมโนทัศน์ (conceptual thinking)
- 2.3 การเอาใจใส่และพัฒนาความสามารถของบุคคล (Caring & Developing

Others)

2.4 ความสามารถในการมอบหมายงาน และควบคุมการปฏิบัติหน้าที่ (Holding People Accountable)

- 2.5 การสืบค้นข้อมูลสารสนเทศ (Information Seeking)

- 2.6 ความตระหนักรู้ของในความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Sensitivity)
- 2.7 การเข้าใจความแตกต่างของบุคคลและบริบท (Interpersonal Understanding)
- 2.8 ความตระหนักรู้เกี่ยวกับองค์กรและโครงสร้างระบบราชการ (Organizational Awareness)
- 2.9 แนวทางการทำงานเชิงรุก (Proactiveness)
- 2.10 การรักษามาตรฐานและความเรียบร้อยในการปฏิบัติงาน (Concern for Order)
- 2.11 ความเชื่อมั่นในศักยภาพของตนเอง (Self Confidence)
- 2.12 ความสามารถในการปรับตัว (Flexibility)
- 2.13 ทักษะการสื่อสารเพื่อโน้มน้าวใจ (Communication & Influencing)
- 2.14 ภาวะผู้นำ (Leadership)
- 2.15 สุนทรียภาพทางศิลปะ (Aesthetic Quality)
- 2.16 วิสัยทัศน์ (Visioning)
- 2.17 การวางกลยุทธ์ภาครัฐ (Strategic Orientation)
- 2.18 ศักยภาพเพื่อนำการปรับเปลี่ยน (Change Leadership)
- 2.19 การควบคุมตนเอง (Self Control)
- 2.20 การให้อำนาจแก่ผู้อื่น (Empowering Others)

สรุปได้ว่า ประเภทของสมรรถนะแบ่งเป็น 2 ประเภท คือ สมรรถนะหลัก (Core competency) ซึ่งเป็นความสามารถในตัวบุคคลที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ทักษะ ทักษะ ทักษะ และสมรรถนะประจำสายงาน (Functional competency) ซึ่งเป็น บุคลิกลักษณะที่สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถ และทักษะในการปฏิบัติงานตามสายงานนั้น ๆ ควรมีเพื่อให้งานสำเร็จได้ ผลลัพธ์ตามต้องการ

4. สมรรถนะของครู

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กล่าวถึง สมรรถนะของครู ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1. มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาในฐานะกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเจริญงอกงามของทั้งบุคคลและสังคม โดยครอบคลุมการถ่ายทอดความรู้ การฝึกอบรม การสืบสานวัฒนธรรม การสร้างสรรค์และพัฒนาทางวิชาการ ตลอดจนการจัดสภาพแวดล้อมและสังคมแห่งการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล (มาตรา 4)

2. มีความรู้ ความเข้าใจในมาตรฐานการศึกษา คือ หลักเกณฑ์เกี่ยวกับลักษณะอันพึงประสงค์ รวมถึงมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริม กำกับดูแล ตรวจสอบ และประกันคุณภาพการศึกษา

3. มีความมุ่งมั่นในการพัฒนานักเรียน ให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต พร้อมทั้งสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (มาตรา 6)

4. มีความรู้ ความเข้าใจ มีความตระหนักและมีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่มุ่งปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้ (มาตรา 77)

4.1 มีความเข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับระบบการเมืองและการปกครองภายใต้หลักประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และสามารถวางตนได้อย่างเหมาะสมในสังคมประชาธิปไตย

4.2 มีความตระหนักในสิทธิ เสรีภาพ และหน้าที่ของตนเอง และเคารพสิทธิของผู้อื่นในการอยู่ร่วมกันอย่างสงบ

4.3 ยึดมั่นในหลักนิติธรรม ให้ความสำคัญกับความเสมอภาค และเคารพคุณค่าความเป็นมนุษย์ของทุกคน

4.4 มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย และเห็นคุณค่าของชาติและความเป็นพลเมืองไทย

4.5 มีจิตสำนึกในการรักษาผลประโยชน์ของส่วนรวม และคำนึงถึงความมั่นคงและความเจริญของประเทศชาติเป็นสำคัญ

4.6 ร่วมอนุรักษ์และสืบสานศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรมไทยให้คงอยู่และพัฒนาอย่างยั่งยืน

4.7 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในกิจกรรมด้านกีฬา การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ตลอดจนการเรียนรู้จากองค์ความรู้ระดับสากลอย่างเหมาะสม

4.8 มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.9 มีทักษะในการประกอบอาชีพสุจริต สามารถพึ่งพาตนเองได้

4.10 คิดอย่างสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ และสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง

5. เป็นผู้สามารถส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายทางสังคมในการจัดการศึกษา (มาตรา 8) ยอมรับและสามารถดำเนินงานโดยมุ่งสร้างและพัฒนากลไกการมีส่วนร่วมจากบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม (มาตรา 9) (6)

6. มีศักยภาพในการทำงานส่วนรวมของบุคคล ครอบครัว ภาควิชาหรือหน่วยงานทางสังคม องค์กรส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยมีส่วนร่วมในการจัดตามความจำเป็น (มาตรา 9) (5) (มาตรา 58)

7. มีความสามารถในการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน (มาตรา 30) สามารถพัฒนาสาระกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (มาตรา 8)

8. มีความรู้ความเข้าใจในการจัดโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งผู้ด้อยโอกาส โดยให้มีโอกาสและคุณภาพทัดเทียมกัน (มาตรา 10)

9. มีความรู้ ความคิดตระหนักรู้ว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ผู้เรียนเป็นปัจจัยสำคัญในกระบวนการจัดการศึกษา และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและบรรลุศักยภาพที่เต็มทีของตนเอง (มาตรา 22)

10. มีความรู้ ความตระหนัก และสามารถออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดความรู้ ความคิด คุณธรรม และสามารถบูรณาการในทักษะเนื้อหาดังต่อไปนี้ (มาตรา 23)

10.1 ทักษะเกี่ยวกับตนเองและความเชื่อมโยงของบุคคลกับมิติทางสังคมหลายระดับ ทั้งในระดับครอบครัว ชาติ และประชาคมโลก ตลอดจนความเข้าใจในรากฐานทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของสังคม และโครงสร้างการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายใต้กรอบรัฐธรรมนูญที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

10.2 ทักษะด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ความเข้าใจ และประสบการณ์เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมถึงมีศักยภาพในการบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสม โดยคำนึงถึงหลักความสมดุลและความยั่งยืน

10.3 ทักษะเกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม กีฬา และภูมิปัญญาไทย พร้อมทั้งมีศักยภาพในบูรณาการเพื่อพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน

10.4 ทักษะในด้านคณิตศาสตร์และภาษา โดยเฉพาะการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ

10.5 ทักษะรู้ด้านอาชีพ และการดำรงชีวิต ส่งเสริมการประกอบอาชีพ และการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและสมดุล

11. ในการออกแบบการเรียนรู้ ครู สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีสมรรถนะดังนี้

11.1 การออกแบบเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความสนใจและความสามารถเฉพาะตัวของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างของบุคคลในด้านความสามารถ และลักษณะทางการเรียนรู้

11.2 การพัฒนาทักษะในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การบริหารจัดการ การรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ และการประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อการป้องกันและการแก้ไขปัญหา

11.3 จัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการสร้างประสบการณ์ตรงให้แก่ผู้เรียน โดยเน้นการลงมือปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาทักษะในการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถลงมือทำได้จริง คิดอย่างมีระบบ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้ อีกทั้งปลูกฝังนิสัยรักการอ่านและการใฝ่รู้ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืนตลอดชีวิต

11.4 จัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการเนื้อหาความรู้หลากหลายศาสตร์อย่างเหมาะสม พร้อมสอดแทรกการพัฒนาคุณธรรม ค่านิยมอันดีงาม และอัตลักษณ์ที่พึงประสงค์ผ่านทุกรายวิชาที่จัดการเรียนการสอน

11.5 มีความสามารถในการออกแบบสภาวะแวดล้อม สื่อการเรียน และสามารถใช้ในการวิจัยโดยให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้

11.6 สามารถจัดการเรียนรู้ให้เกิดได้ทุกเวลา ทุกสถานที่

11.7 เชื่อมโยงเครือข่ายความร่วมมือระหว่างกลุ่มผู้ปกครอง ครอบครัว และภาคส่วนต่าง ๆ ในชุมชน เพื่อร่วมกันขับเคลื่อนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

12. มีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างรอบด้าน โดยพิจารณาจากพัฒนาการความประพฤติ การสังเกตพฤติกรรม และผลการทดสอบ ทั้งนี้ควรดำเนินการควบคู่กับกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม (มาตรา 26)

13. มีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรเกี่ยวกับสภาพปัญหาบริบทชุมชน สังคม และวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติ (มาตรา 27) ซึ่งมีความหลากหลาย เหมาะสมกับวัยและศักยภาพ โดยสาระหลักสูตรให้มีทั้งวิชาการ วิชาชีพ เพื่อมุ่งให้พัฒนาคนให้สมบูรณ์ทั้งด้านความรู้ ความคิดความสามารถ ความดีงาม และความรับผิดชอบต่อสังคม (มาตรา 28)

14. มีความสามารถในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ชุมชนได้ (มาตรา 29)

15. มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการประกันคุณภาพทั้งภายนอกและภายใน สามารถดำเนินการตามแนวทางการประกันคุณภาพ ยอมรับการตรวจสอบ การรายงาน การให้ข้อมูลในการตรวจสอบ มีความรับผิดชอบ รับสภาพเพื่อการแก้ไข ปรับปรุง (มาตรา 47-50)

16. มีความสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานคุณภาพวิชาชีพครูและจรรยาบรรณวิชาชีพตามที่องค์กรวิชาชีพครู (มาตรา 53) และองค์กรการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครู (มาตรา 54)

17. พึงพอใจในฐานะทางสังคมและวิชาชีพ (มาตรา 55)

18. มีความสามารถในการนำทรัพยากรบุคคลในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม (มาตรา 57)

19. มีความสามารถใช้ ผลผลิต การพัฒนา การดูแลรักษา สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษา (มาตรา 65)

20. สามารถเสริมสร้างทักษะด้านเทคโนโลยีการศึกษาให้แก่ผู้เรียนตั้งแต่โอกาสเริ่มแรก ที่เอื้ออำนวย เพื่อพัฒนาองค์ความรู้และความชำนาญที่เพียงพอสำหรับการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้าและต่อยอดการเรียนรู้ด้วยตนเองได้อย่างยั่งยืนตลอดชีวิต (มาตรา 66)

กระทรวงศึกษาธิการ (2546) กล่าวถึง สมรรถนะของครูตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา โดยได้กำหนดนโยบายในการปฏิรูปครู บุคลากรทางการศึกษา รวมถึงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาไปสู่แนวทางในการปฏิบัติ ซึ่งมุ่งเน้นการส่งเสริมและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้กลายเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ที่สามารถปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณของครูได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ยังมีการกำหนดมาตรการสนับสนุนเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา ก้าวหน้าในวิชาชีพอย่างต่อเนื่องอีกด้วย เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นโดยมีมาตรการ ดังนี้

1. ส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ โดยมีแนวทางในกระบวนการดำเนินการ ดังนี้

1.1 จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลเกี่ยวกับการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา

1.2 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยใช้หลักสูตรและวิธีการพัฒนาที่หลากหลาย เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และต่อเนื่อง

1.3 ส่งเสริม สนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ตระหนักถึงการพัฒนาตนเอง

1.4 ส่งเสริมการศึกษา วิจัย การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา และนำผลการวิจัยไปพัฒนาตลอดระยะเวลาในการดำเนินการ

1.5 ส่งเสริมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ปฏิบัติงานตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน

1.6 ส่งเสริมให้ครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ตระหนักและปฏิบัติตนตามมาตรฐานและจรรยาบรรณของวิชาชีพ

1.7 กำหนดมาตรการในการป้องปรามการกระทำผิดต่อจรรยาบรรณของวิชาชีพ

1.8 จัดกิจกรรมเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษานำเสนอและเผยแพร่ผลงาน

1.9 ยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ดีเด่น

2. ส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความก้าวหน้าในวิชาชีพโดยมีแนวทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

2.1 สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาตนเองในรูปแบบต่าง ๆ ตามความต้องการของตนเอง หน่วยงาน และท้องถิ่น

2.2 สนับสนุนให้ครูและบุคลากรทางการศึกษา มีโอกาสในการเปลี่ยนสายงาน เพื่อความก้าวหน้าในวิชาชีพ

2.3 สนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษา ปรับปรุงคุณภาพของงานให้ได้มาตรฐาน มีการพัฒนาผลงานทางวิชาการ สามารถพัฒนาตนเองไปสู่ตำแหน่งที่สูงขึ้น

วณิช นิรันตรายนนท์ (2552) กล่าวถึง คุณลักษณะของครูผู้สอน ซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะความเป็นครู คุณลักษณะของการปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงาน โดยรวมถึงความรู้ ทักษะ และความสามารถ ซึ่งสะท้อนลักษณะพฤติกรรมที่พึงประสงค์ส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในสภาวะการณ์ที่แตกต่างกัน ซึ่งเกิดจากแรงปัจจัยภายในที่ขับเคลื่อน อุปนิสัย มุมมองภายใน และบทบาทที่แสดงออกต่อสังคมที่แตกต่างกัน ทำให้เกิดพฤติกรรมในการทำงานที่แตกต่างกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวถึง สมรรถนะครูสายผู้สอน ซึ่งประกอบด้วย สมรรถนะหลัก และสมรรถนะประจำสายงาน ดังนี้

1. สมรรถนะหลัก (Core Competency) ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่

- 1.1 การมุ่งเป้าหมายสู่ผลสัมฤทธิ์
- 1.2 การให้บริการที่เป็นเลิศ
- 1.3 การส่งเสริมศักยภาพตนเอง
- 1.4 การทำงานร่วมกันเป็นทีม
- 1.5 คุณธรรม และจรรยาบรรณวิชาชีพครู

2. สมรรถนะประจำสายงาน (Functional Competency) ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่

- 2.1 การจัดการหลักสูตรและพัฒนาการเรียนรู้
- 2.2 การส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน
- 2.3 การจัดการกระบวนการสอนในชั้นเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.4 ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และวิจัยเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน
- 2.5 การแสดงภาวะผู้นำทางวิชาชีพครู
- 2.6 การสร้างเครือข่ายความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

เรียนรู้

सानิตา แคนโพธิ์ (2560) กล่าวว่า สมรรถนะครู หมายถึง ความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะสำคัญของวิชาชีพครู โดยครูจำเป็นต้องมีความรู้ในสาขา วิชาที่ตนสอน และเข้าใจในการสอนและการ

จัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน นอกจากนี้ยังต้องมีทักษะในการสื่อสาร และถ่ายทอดความรู้ วางแผน และประเมินผลการเรียนรู้ ของนักเรียน นอกจากนี้ สมรรถนะของครูยังรวมถึงคุณลักษณะ ส่วนบุคคล เช่น ความรับผิดชอบในหน้าที่ ความสามารถในการแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์ ความเมตตากรุณาต่อนักเรียน การปรับตัวให้เข้ากับบริบททางสังคมและเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ

จันทร์ชลิ มาพุทธ (2561) กล่าวว่า สมรรถนะครู หมายถึง คุณลักษณะในด้านความรู้ ทักษะ และทัศนคติ ที่ช่วยสนับสนุนให้ครูประสบความสำเร็จในการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตอย่างเต็ม ศักยภาพ โดยสมรรถนะของครูนั้นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานให้บรรลุผลอย่างมีประสิทธิภาพ ตามความต้องการของบุคคลในสังคม

บุญฤดี อุดมผล (2563) กล่าวว่า คุณลักษณะของบุคคลที่ประกอบไปด้วยความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะเฉพาะที่จำเป็นสำหรับการประกอบวิชาชีพครู โดยครูต้องมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ คุณลักษณะเหล่านี้จะช่วยให้ครูสามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถและทักษะที่จำเป็นในการเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในสังคมได้อย่างเหมาะสม

วิชา พรหมโชติ (2564) กล่าวว่า สมรรถนะครู เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ช่วยให้บุคลากรในองค์กรสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เด่นชัด และเป็นรูปธรรม โดยสมรรถนะนี้เป็นลักษณะเฉพาะสำหรับสายงานครู ซึ่งประกอบด้วย ความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skills) คุณลักษณะส่วนบุคคล (Attributes) คุณลักษณะเหล่านี้ช่วยส่งเสริมให้ครูสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ดียิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า สมรรถนะครู หมายถึง คุณลักษณะที่จำเป็นสำหรับครู มีองค์ประกอบที่สำคัญ สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ในวิชาชีพครู ซึ่งประกอบด้วยความรู้ ทักษะ แรงจูงใจ ทัศนคติ และคุณลักษณะเฉพาะที่จำเป็นในการปฏิบัติหน้าที่ เป็นคุณลักษณะเชิงพฤติกรรมที่ทำให้ครูปฏิบัติงานได้ผลงานที่โดดเด่นกว่าคนอื่น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

การจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้เชิงรุก

Bonwell and Sutherland (1996) กล่าวถึง การเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีปฏิสัมพันธ์ในการเรียนรู้ ผู้สอนสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตั้งคำถามและสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน

Zimmerman (2000) กล่าวถึง แนวคิดของการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง ความสามารถของผู้เรียนในการควบคุมกระบวนการรับรู้ อารมณ์ และพฤติกรรม เพื่อให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้

อย่างมีความกระตือรือร้น โดยการใช้กลยุทธ์การรับรู้และอภิปัญญาที่หลากหลายในการวางแผน ติดตาม และประเมินความก้าวหน้าในการเรียน การจัดการเรียนรู้เชิงรุกมุ่งเน้นการปลูกฝังทักษะ การเรียนรู้แบบควบคุมตนเองให้แก่ผู้เรียน โดยเปิดโอกาสให้กำหนดเป้าหมาย ประเมินความก้าวหน้า ของตนเอง และฝึกการคิดไตร่ตรองอย่างเป็นระบบ เช่นเดียวกับการสอนกลยุทธ์การเรียนรู้และทักษะ การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ด้วยการสนับสนุนการกำกับดูแลตนเอง การจัดการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้ ผู้เรียนกลายเป็นผู้เรียนรู้ที่มีอิสระและเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสามารถปรับตัวเข้ากับความท้าทายและ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ใหม่ ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) อธิบายไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ เชิงรุก (Active learning) เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ในกระบวนการเรียนรู้ โดยส่งเสริมให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูผู้สอนและผู้เรียน ผ่านการลงมือปฏิบัติ ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ของตนเองได้อย่างลึกซึ้ง โดยครูมีหน้าที่เป็นผู้ให้ความช่วยเหลือ (Facilitator) ทำหน้าที่ในการเสริมสร้างแรงบันดาลใจ ให้การดูแลและคำปรึกษา รวมถึงปฏิบัติหน้าที่ เป็นโค้ชและพี่เลี้ยง (Coach & Mentor) เพื่อสนับสนุนผู้เรียนให้สามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ครูยังต้องออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลาย ใช้เทคนิค การสอนที่เหมาะสม และบูรณาการแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ที่มีความ หมาย (Meaningful Learning) ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองและเข้าใจในศักยภาพ ของตน ใช้สติปัญญาในการคิด วิเคราะห์ และสร้างสรรค์ผลงานที่สะท้อนถึงการพัฒนาสมรรถนะ ที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 ซึ่งรวมถึงทักษะทางวิชาการ ทักษะชีวิต และทักษะวิชาชีพตลอดจนบรรลุ เป้าหมายการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามระดับช่วงวัย

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2563) อธิบายไว้ว่า แนวคิด การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็น แนวทางสำคัญที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีบทบาทเป็นผู้สร้างองค์ความรู้ ด้วยตนเอง โดยมีลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ผู้เรียนมิได้เป็นผู้รับความรู้หรือข้อมูลจากครูหรือ แหล่งความรู้เพียงฝ่ายเดียว ผู้เรียนจำเป็นต้องมีความกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ จัดระเบียบ ข้อมูล และสร้างความเข้าใจในสิ่งที่เรียนรู้ด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดความหมายและสามารถนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมี ซึ่งในกระบวนการสร้างความเข้าใจให้แก่ตนเองจะต้องอาศัย กระบวนการเรียนรู้อย่างตื่นตัว (Active Learning) การเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติจริง (Physically Active) การกระตุ้นสติปัญญาให้เกิดการคิดวิเคราะห์และเชื่อมโยงความรู้ (Intellectually Active) การมีปฏิสัมพันธ์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้อื่น (Socially Active) และการมีอารมณ์และ ทัศนคติที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ (Emotionally Active)

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทั้งระดับ บุคคลและกลุ่มที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอน

ต้องลดบทบาทในการสอน ส่งเสริมบทบาทผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน การสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุงต่อไป

2. ความหมายของการเรียนรู้เชิงรุก

Meyer & Jones (1993) การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้อย่างแท้จริง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงออกผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เช่น การพูด (Speaking) การฟัง (Listening) การอ่าน (Reading) การเขียน (Writing) และการไตร่ตรองแนวคิด (Reflecting on Ideas and Knowledge) ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ของตนเอง นำไปสู่ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้เชิงรุกจึงไม่ได้เป็นเพียงการรับข้อมูลจากผู้สอน แต่ยังเป็นกระบวนการที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับเนื้อหาและสามารถสะท้อนความคิดของตนเองได้อย่างต่อเนื่อง

Bonwell & Sutherland (1996) การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีอิสระในการเรียนรู้และสามารถควบคุมตนเองได้ในระดับสูง โดยที่ผู้สอนมีบทบาทในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ปัญหา ซึ่งลักษณะของกิจกรรม สามารถจัดได้ทั้งในรูปแบบ รายบุคคลหรือกลุ่ม ซึ่งแตกต่างจากการสอนแบบบรรยายที่เน้นการถ่ายทอดข้อมูลจากผู้สอนเพียงฝ่ายเดียว กิจกรรมที่ใช้ในการเรียนรู้เชิงรุก มักมีลักษณะกระตุ้นและจูงใจ ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้น ช่วยพัฒนาทักษะที่สำคัญ เช่น การติดต่อสื่อสาร การทำงานร่วมกัน และการคิดวิเคราะห์ อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียน มีความสนุกสนานในการเรียน ส่งเสริมทัศนคติทางบวกต่อการเรียนรู้ และสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนผ่านกิจกรรมแบบ ร่วมแรงร่วมใจ ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน ซึ่งเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ

Fedler & Brent (1996) อธิบายว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีโอกาสฝึกปฏิบัติจริงด้วยตนเอง นำกระบวนการคิดไตร่ตรองมาใช้ถึงสิ่งที่ตนได้ลงมือทำ ซึ่งแตกต่างจากการเรียนรู้แบบดั้งเดิมที่เน้นการรับข้อมูลเพียงอย่างเดียว ซึ่งได้นั้นให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงจากการเป็นผู้รับความรู้ (Receivers) ไปสู่การเป็นผู้สร้างความรู้ (Co-creators) โดยมีบทบาทการมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ ประเมิน และเชื่อมโยงองค์ความรู้ ที่ได้รับมาเพื่อนำไปพัฒนาทักษะและความเข้าใจของตนเอง กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทั้ง ความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา และการคิดอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญต่อการเรียนรู้และการทำงาน

สุพิช ชัยมงคล (2555) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีความหมาย โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมและความร่วมมือระหว่างผู้เรียนเป็นหลัก ในกระบวนการดังกล่าว ครูจะลดบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรง ไปสู่การเป็นผู้ออกแบบกิจกรรมที่หลากหลายและเอื้อต่อการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ อาทิ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านการพูด การเขียน หรือการอภิปรายร่วมกับเพื่อนภายในชั้นเรียน

สถาพร พุทธิพิศกุล (2555) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้เชิงรุก เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีความสอดคล้องพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยอยู่บนพื้นฐานแนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกระบวนการสร้างสรรค์ทางปัญญา โดยให้ความสำคัญกับทักษะการเรียนรู้มากกว่าเนื้อหาวิชา กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติจริง โดยใช้สื่อและกิจกรรมการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน ครูมีบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ กระตุ้น และเอื้ออำนวยให้เกิดการเรียนรู้ รวมถึงส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ขั้นสูง สังเคราะห์ และประเมินข้อมูล ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่มีความหมายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วิจารณ์ พานิช (2556) ได้กล่าวถึง การเรียนรู้ของนักเรียนว่าเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากประสบการณ์ ซึ่งการเรียนรู้ทำให้เพิ่มสมรรถนะ และพัฒนาความสามารถในการเรียนรู้ในอนาคต การเรียนรู้เป็นแค่ผลลัพธ์ แต่เป็นกระบวนการที่สามารถตรวจสอบได้จากผลหรือสมรรถนะที่เกิดขึ้นเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงในความรู้ ความเชื่อ พฤติกรรม หรือเจตคติ ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีคิดและการแสดงออกของผู้เรียน โดยไม่ได้เป็นสิ่งที่รับมาจากภายนอกโดยตรง แต่เป็นกระบวนการที่ผู้เรียนสร้างขึ้นด้วยตนเอง อันเป็นผลจากการวิเคราะห์ ตีความ และตอบสนองต่อประสบการณ์ส่วนตัว ทั้งที่เกิดขึ้นอย่างรู้ตัวและไม่รู้ตัว จากประสบการณ์ในอดีตและปัจจุบัน

จิราภรณ์ ยกอินทร์ (2560) ให้ความหมายของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกว่า เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติจริงด้วยตนเอง โดยผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการทำความเข้าใจ สืบค้นข้อมูล และศึกษาด้วยตนเอง พร้อมทั้งมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อภิปรายนำเสนอ และสร้างข้อสรุปร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียน กระบวนการนี้ใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย ทั้งการแลกเปลี่ยนมุมมอง การเรียนรู้แบบร่วมมือ และการศึกษาจากกรณีตัวอย่าง เพื่อพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ มีความกระตือรือร้น และพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างมีเหตุผล

สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี (2560) กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมผ่านการลงมือปฏิบัติในกิจกรรมที่หลากหลาย ซึ่งรวมถึงการฟัง พูด อ่าน และเขียน โดยกระบวนการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดขั้นสูงผ่านการวิเคราะห์

สังเคราะห์ และการประเมินค่า ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการคิดอย่างลึกซึ้งและ มีวิจารณ์ญาณ ในการตัดสินใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) การจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การเรียนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมกับกระบวนการเรียนการสอนอย่างเต็มที่ โดยส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนา กระบวนการคิดขั้นสูง (Higher-Order Thinking) ผ่านการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า การเรียนรู้เชิงรุกไม่เพียงแต่ให้ผู้เรียนเป็นผู้ฟัง แต่ยังส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการอ่าน เขียน ตั้งคำถาม และ การมีส่วนร่วมในการระดมความเห็น เพื่อเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้รับความรู้มาเป็นผู้มีส่วนร่วม ในการสร้างความรู้ด้วยตนเอง

อรทัย แสงลุน (2564) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการปฏิบัติจริง ทำกิจกรรม เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ กับผู้อื่นโดยพูด อ่าน เขียน รวมถึงผู้เรียนร่วมอภิปรายในกระบวนการคิดขั้นสูง เช่น การวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมิน ค่ามีความร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกัน ผู้เรียนเรียนรู้สอดคล้องกับความสนใจ ชีวิตจริง จาก ประสบการณ์ สถานการณ์จริงและการแก้ปัญหา เชื่อมโยงความรู้หรือสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่าง มีนัยสำคัญ

ธนัญญา คุณสุข (2565) กล่าวว่า การเรียนรู้เชิงรุกเป็นแนวทางการเรียนรู้ที่ให้ความสำคัญ กับผู้เรียนเป็นหลัก โดยใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย จัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียน มีปฏิสัมพันธ์โดยตรงกับกิจกรรมการเรียนการสอน กระบวนการนี้มุ่งกระตุ้นให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะ การคิดขั้นสูง ผ่านการฝึกฝนทักษะการฟัง อ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียน รวมถึงการแสดงความคิดเห็น ระหว่างการลงมือปฏิบัติ โดยครูปรับบทบาทเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำ ส่งผลให้ เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและท้าทายความสามารถของผู้เรียน

วิริษา สติชัยกุล และแยม ขวัญยืน (2565) การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เป็น กระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมายผ่านการมีส่วนร่วมและ ความร่วมมือระหว่างผู้เรียนด้วยกันเอง โดยผู้สอนจะลดบทบาทจากผู้ถ่ายทอดความรู้โดยตรง มาเป็น ผู้ออกแบบและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น ในการเรียนรู้มากยิ่งขึ้น เช่น การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ผ่านการพูด การเขียน หรือการอภิปราย ร่วมกันกับผู้อื่น

ณัจฉรียา ภาธรธฤต (2566 หน้า 25) การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การจัดการเรียนรู้ แบบกระตุ้นให้ผู้เรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองด้วยเทคนิควิธีการที่หลากหลายและ รักการทำงานร่วมกับผู้อื่นโดยครูจะทำหน้าที่ เป็นผู้คอยแนะนำอำนวยความสะดวกและวางแผน การจัดกิจกรรมในชั้นเรียน

สรุปได้ว่า การเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง กระบวนการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนทุกระดับบุคคลและกลุ่ม ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง สร้างการมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ซึ่งครูผู้สอนต้องลดบทบาทในการสอน ส่งเสริมบทบาทผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน การสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุงต่อไป

องค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

Stacy Zeiger (2015) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ว่า สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

1. ออกแบบการจัดการเรียนรู้
2. ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้
3. การใช้เทคโนโลยีเป็นสื่อในการสอน
4. ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 5 องค์ประกอบดังต่อไปนี้

1. การสร้างและพัฒนาหลักสูตร
2. การออกแบบการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและเป็นระบบ
3. จัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
4. การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
5. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) ได้กำหนดองค์ประกอบของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกไว้ 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้ เป็นการออกแบบการสอน ทั้งเนื้อหา และวิธีการ ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่าง หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. การจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่ปลุกเร้าใจ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้
3. การจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้ความสำคัญกับความต้องการและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน
4. การเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม เพื่อเป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้และส่งเสริมความเข้าใจ

5. การสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทราบความก้าวหน้า และนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข (2557, หน้า 57) ได้กำหนดองค์ประกอบสำคัญของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ไว้ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. การจัดการเรียนการสอน
3. การประเมินผลการเรียนรู้
4. การจัดการชั้นเรียนเพื่อสร้างบรรยากาศเชิงบวก

สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558) ได้กำหนดองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. หลักการและทฤษฎีการเรียนรู้และการสอนที่ครอบคลุมถึงรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย และแนวทางการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

2. การออกแบบและบูรณาการประสบการณ์การเรียนรู้ เน้นการเชื่อมโยงเนื้อหาในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ รวมถึงการจัดการเรียนรู้แบบเรียนรวม ตลอดจนการนำเทคนิคและวิทยาการจัดการเรียนรู้ที่ทันสมัยมาประยุกต์ใช้

3. การใช้ การสร้างสรรค์สื่อ และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้
4. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการประเมินผลที่หลากหลาย

เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2560, อ้างถึงใน วารินทร์พร ฟินเฟื่องฟู, 2563) ได้กำหนดสมรรถนะการส่งเสริมการเรียนรู้ไว้ 7 ด้าน ดังนี้

1. การวางแผนและออกแบบกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ
2. การสร้างสรรค์และดำเนินกิจกรรมที่ให้ผู้เรียนมีบทบาทหลักในการเรียนรู้
3. การส่งเสริมทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21
4. การจัดสภาพแวดล้อมและแหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน
5. การเลือกสร้างสรรค์ และใช้สื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้
6. การสร้างและใช้ประโยชน์จากความร่วมมือและเครือข่ายเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
7. การวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้

อภิวัฒน์ สิริรัตนจิตต์ และนธิ เหมมันต์ (2560) ได้เสนอองค์ประกอบของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย

1. การทำความเข้าใจความสามารถและความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละคน เพื่อนำมาใช้ในการออกแบบกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสม

2. การจัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศในชั้นเรียนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทและมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นในการเรียนรู้

3. การเลือกใช้และประยุกต์ใช้สื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความน่าสนใจ

4. การประเมินผลการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

5. การวิจัยเพื่อพัฒนาสื่อและการเรียนรู้

กฤษรา จิตรชญาวณิช (2562) ได้กำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ต่างๆ ที่จัดไว้อย่างมีระบบเพื่อนำไปพัฒนาผู้เรียน

2. จุดประสงค์การเรียนรู้ เป็นเป้าหมายที่ชัดเจนของการจัดการเรียนรู้ ซึ่งระบุถึงพฤติกรรมที่คาดหวังให้ผู้เรียนแสดงออกได้หลังสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ ทั้งยังเป็นแนวทางสำคัญในการวางแผนเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อ และการออกแบบการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกัน

3. การออกแบบการเรียนรู้ เป็นเครื่องมือที่บ่งชี้แก่ผู้สอนว่าจัดการเรียนรู้ได้อย่างไร โดยใช้วิธีใดบ้างที่เหมาะสมกับเนื้อหา มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

4. สื่อการเรียนรู้ การนำเครื่องมือการเรียนรู้มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจนได้เร็วขึ้น

5. การวัดและประเมินผล ช่วยให้ครูผู้สอนทราบว่าผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่

6. ผู้สอนจำเป็นต้องมีศักยภาพทางวิชาการเพื่อถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ไปสู่ผู้เรียน

7. ผู้เรียน การจัดการเรียนรู้จะไม่เกิดขึ้นถ้าไม่มีผู้เรียน

ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) ได้กำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยการวางแผน วิเคราะห์สถานการณ์หรือเงื่อนไขในกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นการวางแผนโครงสร้างการสอนของผู้สอน ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถระบุวิธีสอน รูปแบบการสอน เทคนิคการสอน สื่อและแหล่งการเรียนรู้ รวมทั้งแนวทางการวัดและประเมินผลเหมาะสมกับบริบทมากที่สุดจนนำไปสู่การจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สามารถนำไปจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน ต่อเนื่องและเหมาะสม อันจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ชีตความสามารถในการวิเคราะห์การเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในกระบวนการจัดการเรียนรู้

เหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถ ออกแบบและสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ ผู้เรียนมีวิจรรย์ญาณในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม และมีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับหลักการ ใช้ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ซึ่งจะก่อให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียน

3. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและการลงมือปฏิบัติ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ ที่มีกิจกรรมให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้ในเชิงทักษะต่าง ๆ เช่น กระบวนการคิดขั้นสูง การทดลอง การสำรวจตรวจสอบ ผู้เรียนจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจผ่านการ สืบค้นและเชื่อมโยงความรู้ด้วยตนเอง หรือร่วมกันกับเพื่อน เช่น แสวงหาคำตอบผ่านการเรียนรู้ ร่วมกันร่วมอภิปราย ร่วมนำเสนอและสรุปกรอบความคิดร่วมกันนำเสนอความรู้ประยุกต์ใช้หรือลงมือ ปฏิบัติ โดยผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย จัดบรรยากาศที่เหมาะสม เพื่อสนับสนุน ให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง การประเมินผลสำเร็จจากการ เรียนรู้ของนักเรียน (Learning Outcomes) ซึ่งสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอนโดยเน้น การประเมินความก้าวหน้าและการพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย

ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ได้กำหนดองค์ประกอบการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง การนำเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไป วางแผนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การวางแผนการใช้สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการพัฒนา ผู้เรียนให้มีคุณภาพ

2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง กระบวนการ จัดประสบการณ์ ให้กับ ผู้เรียนทั้งระดับบุคคลและกลุ่ม ที่เน้นความต้องการหรือความสนใจ สร้างการมีส่วนร่วมในการ เรียนรู้ ส่งเสริมบทบาทผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง และสามารถนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน การสังเกตและ ประเมินพัฒนา การของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุงต่อไป

3. การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการศึกษาและวิเคราะห์ จุดประสงค์ การเรียนรู้ คุณลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน ที่ส่งผลต่อการคิดและสร้างสื่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึง คุณภาพทั้งเวลาและ งบประมาณ การ ลือกสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การ เรียนรู้ สาระสำคัญ ขนาดของผู้เรียน ความน่าสนใจ ความยากง่าย สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน ตลอดทั้ง การเก็บรักษา และบำรุงรักษาที่สะดวกต่อการใช้งาน นำผลการประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียน การสอน มาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป

4. การวัดและประเมินผล หมายถึง กระบวนการตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ ด้วยการกำหนดจุดประสงค์ ขอบเขต คุณลักษณะ และวิธีการ ที่ต้องการวัดตามจุดประสงค์ให้

สอดคล้องกับสมรรถนะ คุณลักษณะที่ต้องการวัดตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ การสร้าง เครื่องมือวัด และเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย การวิเคราะห์ผลการวัด และ ประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

วิชา พรหมโชติ (2564) ได้กำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนปฏิบัติ กิจกรรมเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น
3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ เป็นความรู้ ความสามารถในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมตรงกับวัตถุประสงค์ และจุดมุ่งหมาย รวมทั้งการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและมีความสามารถในการพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
4. ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่สำคัญยิ่งของการจัดการศึกษา เพราะเป็น กระบวนการที่ทำให้เราทราบว่าจัดการเรียนรู้ตลอดจนความพยายามต่าง ๆ ของ โรงเรียนที่จะส่งเสริมการเรียนรู้ การสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นประสบผลสำเร็จ เพียงใดเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง วิธีการต่าง ๆ

นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566) ได้กำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ครู ต้องทำความเข้าใจมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์พื้นฐานของผู้เรียนและ บริบททางการศึกษา เพื่อให้สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงระบุ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน รวมถึงการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ การเลือกใช้เทคนิคการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมความ เข้าใจของผู้เรียน
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การศึกษาความต้องการและความ สนใจของผู้เรียนเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากที่สุด ส่งเสริมให้ สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งพัฒนาทักษะที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่าง แท้จริง
3. การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาและวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงคุณลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเลือกใช้สื่อการสอน ที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา

4. การวัดประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์และขอบเขตของการวัดผลให้ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รวมถึงคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

วาสนา โพธิ์ศรี (2566) ได้กำหนดองค์ประกอบการจัดการเรียนรู้ไว้ดังนี้

1. การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ได้แก่ การศึกษาการออกแบบกิจกรรมที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ โดยการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เหมาะสมกับผู้เรียน การพัฒนาและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการเลือกวิธีและเครื่องมือวัดผล และตั้งเกณฑ์การประเมินผล

2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับการจัดการการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการคิดและการปฏิบัติ ใช้รูปแบบวิธีการหรือเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดการคิด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มได้นำเสนอและแลกเปลี่ยนข้อมูลและความคิดเห็น ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการประเมินผล มีระยะเวลาให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็น อภิปราย แลกเปลี่ยนเรียนรู้และปฏิบัติ และการจัดสภาพแวดล้อมและสร้างบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการคิดและลงมือปฏิบัติ

3. การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับการจัดการการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ ความสามารถในการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง ปรับปรุง และประเมินสื่อวัตกรรมการเรียนรู้ การเลือกสื่อการสอนที่มีวิธีการใช้งานง่าย เก็บรักษา และบำรุงรักษาได้สะดวก การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการเรียนรู้ให้เกิดความสนใจ สมรรถนะในการสร้างสรรค์และพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศเพื่อผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความสามารถในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้

4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับการจัดการการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับการจัดการการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การประเมินผลด้วยเครื่องมือหรือวิธีที่หลากหลายเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลไปพร้อม ๆ กับ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อการพัฒนาจุดเด่นและปรับปรุงจุดด้อยของผู้เรียน

การให้ผู้เรียนประเมินตนเองและการมีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของเพื่อน การประเมินให้ครอบคลุมด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ที่สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การประเมินตามสภาพจริง โดยการประเมินจากการสังเกต พฤติกรรม การใช้คำถาม และการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน และการนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

ตาราง 1 แสดงการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก											ความถี่	
1. การออกแบบการเรียนรู้	✓	Stacy Zeiger (2015)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
2. การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	✓	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาโท (2553)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	8
3. การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้	✓	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาโท (2553)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
4. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้	✓	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาโท (2553)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	10
5. การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนยุคใหม่	✓	สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาโท (2553)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	1

ตาราง 1 (ต่อ)

องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก		ความถี่
10. ผู้สอน	Stacy Zeiger (2015) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับปริญญาโท (2553) ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) พิมพ์วิทย์ เศษคุปต์ และพะเยาว์ อินต๊ะสูง (2557) สำนักงานส่งเสริมวิชาวชิพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558) ไทยจันทร์ พาณิชยสัมพันธ์ (2560) อภินันท์ สุริยรัตน์จิตต์และคณะ (2560) กัญฉรา จิตวิทยาวาณิช (2562) นุภาพลัย มงละอูน และกาญจนา รุ่งเรืองมนตรี (2563) ศุภรัตน์ธนวิทย์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) วิชา พรหมโชติ (2564) นันทพร วงศ์อติยาห์ (2566) วาสนา โพธิ์ศรี (2566)	1 1 1 2
11. ผู้เรียน		1
12. ทฤษฎีการเรียนรู้และการสอน รูปแบบการเรียนรู้ การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้การสอน		1
13. การจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและลงมือปฏิบัติ		2

จากการสังเคราะห์องค์ประกอบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามตาราง 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจากนักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย Stacy Zeiger (2015); คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553); ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555); พิมพันธ์ เดชะคุปต์ และเพยาว์ ยินดีสุข (2557); สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558); เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย (2560); อภินันท์ สิริรัตนจิตต์และณธิ เหมมันต์ (2560); กุณิสรา จิตรชญาภณิช (2562); ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563); ศักดิ์รินทร์ นิรรัตน์ศิริกุล (2563); วิชา พรหมโชติ (2564); นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566) และวาสนา โพธิศรี (2566) โดยใช้เกณฑ์ในการสังเคราะห์ที่มีความถี่ตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไป จะต้ององค์ประกอบ การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
4. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้

โดยผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้า ความหมาย และแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ที่ได้จากการสังเคราะห์ทั้ง 4 ด้าน ในแต่ละด้านไว้ ดังนี้

การออกแบบการเรียนรู้

Stacy Zeiger (2015) และยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) กล่าวว่า เป็นการวางเค้าโครงของการสอนของครูที่ทำให้เห็นภาพรวมของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ถือเป็นขั้นตอนในการเลือกวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการเรียนการสอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน เพื่อใช้เป็นแนวทางกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะปรากฏในแผนการจัดการเรียนรู้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการที่เป็นระบบ ที่นำมาใช้ในการศึกษาความต้องการของผู้เรียนและปัญหาการเรียนการสอน เพื่อแสวงหาแนวทางที่จะช่วยแก้ปัญหาการจัดการเรียนรู้ซึ่งอาจเป็น การปรับปรุงสิ่งที่มีอยู่ หรือสร้างสิ่งใหม่ โดยนำหลักการเรียนรู้และหลักการสอนมาใช้ เป้าหมายของการ ออกแบบการจัดการเรียนรู้ คือ การพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ เป็นการออกแบบการสอนทั้งเนื้อหา และวิธีการ ใช้รูปแบบ/เทคนิควิธีการสอนอย่าง หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ เป็นกระบวนการหรือกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และสร้างความรู้

ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วยกำหนดยุทธศาสตร์การเรียนรู้ที่ต้องการ การออกแบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ และประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้

วิชา ผิวคำ (2561) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึงกระบวนการในการพัฒนาการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์ความต้องการเรียนรู้ของผู้เรียนจากสถานการณ์หรือเงื่อนไขในการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การเขียนแผนการเรียนการสอน โดยสามารถระบุรูปแบบการสอน วิธีการสอน เทคนิคการสอน สื่อและแหล่งเรียนรู้ รวมทั้งการวัดและประเมินที่เหมาะสมตลอดจนการนำแผนการจัดการเรียนการสอนไปใช้ได้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้อย่างมีประสิทธิภาพ

ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) กล่าวว่า การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึงการนำเนื้อหาสาระที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไปวางแผนการจัด กิจกรรมการเรียนการสอน การวางแผนการใช้สื่อวัสดุ อุปกรณ์ที่จะใช้ในการพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ

วิชา พรหมโชติ (2564) กล่าวว่า เป็นกระบวนการวางแผนการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม และมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์

วรัญญา มีรอด (2564) กล่าวว่า เป็นกระบวนการที่มีการดำเนินการอย่างเป็นระบบในการวางแผน การจัดการเรียนการสอนบนพื้นฐานของหลักการ แนวคิด ทฤษฎีที่เหมาะสมเป็นที่ยอมรับ และมีความสัมพันธ์กันอย่าง สอดคล้องในระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ (Instructional design model) ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการพัฒนาผู้เรียน ตามเป้าหมายและ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนด

นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566) กล่าวว่า การศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่ครูต้องทำความเข้าใจมาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์พื้นฐานของผู้เรียนและบริบททางการศึกษา เพื่อให้สามารถกำหนดจุดมุ่งหมายของการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม รวมถึงระบุคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน รวมถึงการกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมสำหรับการเรียนรู้ออกแบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหา เลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่เหมาะสมและส่งเสริมความเข้าใจของผู้เรียน

วาสนา โพธิ์ศรี (2566) หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับ การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การศึกษาผู้เรียนเป็นรายบุคคลเพื่อออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่เหมาะสม ได้แก่ การศึกษาการออกแบบกิจกรรมที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ โดยการกำหนดจุดประสงค์เชิงพฤติกรรม และเนื้อหาสาระที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การออกแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายที่เหมาะสมกับผู้เรียน การพัฒนาและเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งการเลือกวิธีและเครื่องมือวัดผล และตั้งเกณฑ์การประเมินผล

สรุปได้ว่า การออกแบบการเรียนรู้ หมายถึง ครูสามารถทำความเข้าใจในหลักสูตร มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ มีการศึกษาวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบทการเรียนรู้ สามารถกำหนด คุณลักษณะอันพึงประสงค์ และระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีการกำหนด เทคนิคการเรียนการสอน สื่อการสอนที่เหมาะสม สามารถสร้างเครื่องมือการวัดและแนวทางการวัด และประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ในอนาคต

การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

Stacy Zeiger (2015) หมายถึง แนวทางการสอนที่ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญที่สุดในการเรียนรู้ กระบวนการนี้มุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้นำทางและ ผู้สนับสนุน ในขณะที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการสร้างความรู้และทักษะของตนเอง

ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรม การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับ ความต้องการ ความสนใจ ความสามารถและธรรมชาติของผู้เรียน

สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เป็น กระบวนการที่มุ่งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ สามารถลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ได้ด้วย ตนเอง เช่น การนำเข้าสู่บทเรียน กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสรุปบทเรียน และการ บันทึกผลการเรียนรู้หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง รูปแบบการจัดการเรียนรู้รูปแบบหนึ่ง ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อและ วิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายตามความสนใจของผู้เรียน โดยมีครูเป็นผู้สนับสนุนและอำนวยความสะดวก

วิชา พรหมโชติ (2564) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการสอนที่เน้น ให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรมเป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง การศึกษาความต้องการและความสนใจของผู้เรียนเป็นกระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการเรียนรู้มากที่สุด ส่งเสริมให้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง พร้อมทั้งพัฒนาทักษะที่สามารถนำไป ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างแท้จริง

วาสนา โพธิ์ศรี (2566) ใช้วิธีการสอนที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้ เลือกใช้ วิธีการสอนที่ เหมาะสมกับพัฒนาการ ความต้องการความสนใจ ความพร้อมและความแตกต่าง ระหว่างบุคคลของผู้เรียน

สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง ครูสามารถจัดประสบการณ์ ให้กับผู้เรียนทั้งระดับบุคคลและกลุ่ม ที่เน้นความต้องการหรือความสนใจ สร้างการมีส่วนร่วมในการ เรียนรู้ ส่งเสริมบทบาทผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และชุมชน การสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง และวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุงต่อไป

การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

Stacy Zeiger (2015) กล่าวว่า การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในการสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน โดยสื่อการเรียนรู้มีบทบาทในการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ในการสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน โดยสื่อการเรียนรู้มีบทบาทในการกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และช่วยให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) กล่าวว่า การเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีควรพิจารณาให้เหมาะสมกับวัย เนื้อหาวิชาการ และจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและสามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนได้อย่างครบถ้วน

สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา (2558) อธิบายไว้ว่า การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้เป็นกระบวนการที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และสร้างความรู้ด้วยตนเอง ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการออกแบบต่าง ๆ เช่น การออกแบบสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ การพัฒนาสื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ การเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ และการประเมินผลการใช้สื่อ นวัตกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

ยุพาลักษณ์ มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) กล่าวว่า การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ หมายถึง ความสามารถในการเลือกใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม สามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน สามารถออกแบบและสร้าง นวัตกรรมทางการศึกษา การผลิตสื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีสารสนเทศส่งเสริมให้ผู้เรียนมีวิจรรย์ญาณ ในการเลือกใช้เทคโนโลยีสารสนเทศได้อย่างเหมาะสม และมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการ ใช้ และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี

ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) กล่าวว่า การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้หมายถึง การที่ครูเลือกใช้หรือ สร้างวัสดุ อุปกรณ์ ตลอดจนเทคนิควิธีการ เพื่อให้เป็นตัวกลางที่ใช้ถ่ายทอด หรือนำความรู้ ในลักษณะ ต่าง ๆ จากผู้ส่งไปยังผู้รับให้เข้าใจ ความหมายได้ตรงกันในการเรียน การสอนสื่อที่ใช้เป็นตัวกลางนำ ความรู้ในกระบวนการสื่อความหมายระหว่างผู้สอนกับผู้เรียนเรียกว่า สื่อการสอน ซึ่งเป็นตัวกลางทำให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่กำหนดไว้

วิชา พรหมโชติ (2564) กล่าวว่า การใช้และพัฒนาสื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีเพื่อการจัดการ เรียนรู้ เป็นความรู้ ความสามารถในการเลือกใช้และพัฒนาสื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนรู้อย่างเหมาะสม

ตรงกับวัตถุประสงค์และจุดมุ่งหมาย รวมทั้งการเลือกใช้สื่อเทคโนโลยีได้อย่างเหมาะสมกับผู้เรียนและมีความสามารถในการพัฒนาสื่อที่มีอยู่แล้วทั้งในและนอกห้องเรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566) กล่าวว่า การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การศึกษาและวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ โดยคำนึงถึงคุณลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน เพื่อให้สามารถเลือกใช้สื่อการสอนที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเป้าหมายทางการศึกษา

วาสนา โพธิ์ศรี (2566) กล่าวว่า การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการของครูเกี่ยวกับการจัดการการเรียนรู้เชิงรุก ได้แก่ การใช้สื่อและเทคโนโลยีในการ จัดการเรียนรู้อย่างหลากหลาย เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ เนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ ความสามารถในการเลือกใช้ ออกแบบ สร้าง ปรับปรุงและประเมิน สื่อนวัตกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ การเลือกสื่อการสอนที่มีวิธีการใช้งานง่าย เก็บรักษา และบำรุงรักษาได้สะดวก การใช้สื่อและ เทคโนโลยีในการเร้าผู้เรียนให้เกิดความสนใจ ความสามารถในการพัฒนาเทคโนโลยีและสารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ความสามารถในการแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ของผู้เรียน และความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้

สรุปได้ว่า การใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ หมายถึง ครูมีการศึกษาและวิเคราะห์จุดประสงค์ การเรียนรู้ คุณลักษณะและธรรมชาติของผู้เรียน ที่ส่งผลต่อการคิดและสร้างสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึง คุณภาพทั้งเวลาและ งบประมาณ สามารถการเลือกสื่อการสอนที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ ขนาดของผู้เรียน ความน่าสนใจ ความยากง่าย สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน ตลอดจน การเก็บรักษา และบำรุงรักษาที่สะดวกต่อการใช้งาน สามารถนำผลการประเมินประสิทธิภาพสื่อ การเรียนการสอน มาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป

การวัดประเมินผลการเรียนรู้

Stacy Zeiger (2015) กล่าวว่า ประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อจะได้ทราบว่าผู้เรียน สามารถบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใด อีกทั้งยังช่วยให้ทราบถึงระดับความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน

ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์ (2555) กล่าวว่า การวัดประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การสังเกตและประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำผลการประเมิน มาปรับปรุงและพัฒนา การจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ยุพาลักษณ์ มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) กล่าวว่า การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง หมายถึง กระบวนการตรวจสอบ ผลการเรียนรู้และพัฒนาการต่าง ๆ ของ ผู้เรียน ตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรในสภาพที่ สอดคล้องกับความสามารถที่แท้จริงของ ผู้เรียน เพื่อนำผลไปปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนบรรลุผลตามที่กำหนดไว้ และใช้เป็นข้อมูล สำหรับตัดสินใจผลการเรียน

ศักดิ์นรินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) กล่าวว่า การวัดประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การวัด คือ กระบวนการ ได้มาซึ่งค่าตัวเลขโดยการใช้เครื่องมือที่เหมาะสม การประเมิน คือการแปลค่าจาก ตัวเลขที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้และสามารถนำผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจ เพื่อ เปลี่ยนแปลงปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงาน

วิชา พรหมโชติ (2564) กล่าวว่า ด้านการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ เป็นกระบวนการ ที่สำคัญยิ่งของการจัดการศึกษาเพราะเป็น กระบวนการที่ทำให้เราทราบว่าผลการจัดการเรียนรู้ตลอดจน ความพยายามต่าง ๆ ของโรงเรียนที่จะส่งเสริมการเรียน การสอนให้บรรลุผลตามจุดมุ่งหมายของ หลักสูตรนั้นประสบผลสำเร็จเพียงใดเพื่อเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุง วิธีการต่าง ๆ

นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566) กล่าวว่า การวัดประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง กระบวนการ ที่ช่วยให้ผู้สอนสามารถติดตามและพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบ โดยเริ่มจากการ กำหนดจุดประสงค์และขอบเขตของการวัดผลให้ชัดเจน สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้ รวมถึง คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

วาสนา โพธิ์ศรี (2566) กล่าวว่า การวัดประเมินผลการเรียนรู้ หมายถึง การดำเนินการของ ครูในการจัดการการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งประกอบด้วย การประเมินผลโดยใช้เครื่องมือหรือวิธีการ ที่หลากหลาย เหมาะสมและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ การวัดผลและประเมินผลต้องดำเนิน ไปพร้อมกับกิจกรรมการเรียนรู้และทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาจุดเด่นและปรับปรุงจุดด้อยของผู้เรียน นอกจากนี้การให้ผู้เรียนประเมินตนเองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลงานของเพื่อน การประเมินต้อง ครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ทักษะ และด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร การประเมินตามสภาพจริง โดยการสังเกตพฤติกรรม การใช้คำถาม การปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน และนำผลการประเมินการเรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้

สรุปได้ว่า การวัดและประเมินผล หมายถึง ครูสามารถตรวจสอบผลการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ ด้วยการกำหนดจุดประสงค์ ขอบเขต คุณลักษณะ และวิธีการที่ต้องการวัดตามจุดประสงค์ ให้สอดคล้องกับสมรรถนะ คุณลักษณะที่ต้องการวัดตามที่กำหนดไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถ สร้างเครื่องมือวัด และเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสมอย่างหลากหลาย การวิเคราะห์ผลการวัด และประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. งานวิจัยภายในประเทศ

กนกวรรณ ฉัตรแก้ว (2562) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 2) ศึกษาความคิดเห็นของผู้เรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู 3) เปรียบเทียบการปฏิบัติของครู และความคิดเห็นของผู้เรียน และ 4) ศึกษาพฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู และพฤติกรรมการเรียนรู้ของผู้เรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครู จำนวน 10 คน และผู้เรียน จำนวน 431 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถาม และแบบสังเกตพฤติกรรมสำหรับครู และผู้เรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบแมนวิทนี (Mann-Whitney U Test) และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ในภาพรวม ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นของผู้เรียนเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอน ในภาพรวมปฏิบัติอยู่ใน ระดับมาก 3) ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนมีค่าเฉลี่ยมากกว่า ความคิดเห็นของผู้เรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 4) ผลการสังเกต พฤติกรรมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนในภาพรวม ปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางและผู้เรียน มีพฤติกรรมการเรียน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา 2) พัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในโรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามสภาพจริง ในขณะที่สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การออกแบบการเรียนรู้ สำหรับการพัฒนาสมรรถนะครู พบว่า ครูมีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะด้านการเขียนแผนการเรียนรู้และการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนได้ในระดับมาก

ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก: กรณีศึกษา สหวิทยาเขตสตึก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า ผลการพัฒนาในวงรอบที่ 1 กลุ่มผู้วิจัยได้รับการพัฒนาความรู้ความเข้าใจ โดยใช้กลยุทธ์การประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตาม วงรอบที่ 2 ผลการพัฒนาโดยใช้การ

ประชุมเชิงปฏิบัติการและการนิเทศติดตามพบว่า สามารถพัฒนาผู้ร่วมวิจัยที่มีปัญหาด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ รวมทั้งการวัดประเมินผลให้มีความรู้ความเข้าใจและความมั่นใจในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกได้ เพื่อบรรลุเป้าหมาย และการพัฒนาคู่มือพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกประกอบด้วย ความเป็นมาและความสำคัญ วัดถูประสงค์ วิธีดำเนินการ การติดตามและประเมินผล รวมถึงผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของคู่มือการพัฒนาสมรรถนะครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก

จิราพร ยมสงค์ (2564) ได้ศึกษาการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกในโรงเรียนขนาดเล็กเครือข่ายภูพานาสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 นี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก 2) พัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก 3) ประเมินความพึงพอใจการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกในโรงเรียนขนาดเล็กเครือข่ายภูพานาสัก โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการตามแนวคิดของเคมมิสและแม็คแทก ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการปฏิบัติการ การสังเกตการณ์ และการสะท้อนผล ดำเนินการ 2 วงรอบ ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านรูปแบบของกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม 2) ผลการพัฒนาครูโดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ พบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบเชิงรุกเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของครูที่มีต่อการพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ถลันพัฒน์ ไมตรีแพน และสุธรรม ธรรมทัศน์านนท์ (2564) ได้ศึกษาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการจัดเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา 2) พัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ได้แก่ 1) การวางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา 2) การรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา 3)การออกแบบวิธีการแก้ปัญหา 4)การทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไข การแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน 5)การระบุปัญหา และ6)การนำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ตามลำดับ 2) โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัดถูประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีพัฒนา 5) การประเมินผลโปรแกรม

ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากและความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

อรทัย แสงลุน (2564) ได้ศึกษาการพัฒนา รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ ผลการวิจัย พบว่า 1) สภาพการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ปัญหาการจัดการเรียนรู้ อยู่ในระดับปานกลาง และแนวทางการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู คือการเรียนรู้ร่วมกันผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการพัฒนาครูให้ทำงานร่วมกันด้วยกระบวนการของการศึกษาชั้นเรียนร่วมกัน 2) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และคู่มือ การใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู พบว่า มีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการทดลองนำร่องกับครูที่ไม่ใช่กลุ่มทดลอง พบว่า ครูกลุ่มทดลองมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูอยู่ในระดับมาก และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 70.0 (3.50 คะแนนขึ้นไป) เท่ากับ 0.78 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4) ผลทดลองใช้รูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกตามรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก และมีความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพมากกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ร้อยละ 70.0 (3.50 คะแนนขึ้นไป) เท่ากับ 0.86 คะแนน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 5) ผลการประเมินรูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และจำแนกรายด้านความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านความถูกต้องครอบคลุมอยู่ในระดับมากที่สุด

อาทิตยา จันมะโน (2564) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ความคิดเห็นของครู เกี่ยวกับบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก พบว่า โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านบทบาทในการกำกับ ติดตาม และประเมินผลในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ บทบาทการบริหารงานบุคคล ส่วนบทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด แปลผลได้ ดังนี้ 1.1) ด้านบทบาท

ในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก ความคิดเห็นของครูต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจัดหาแหล่งวิทยากรปราชญ์ท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุน ให้ครูผู้สอนไปศึกษาดูงานในโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อนำมาพัฒนาสถานศึกษาต่อไป และผู้บริหารสถานศึกษาจัดประชุมชี้แจงด้านการจัดสรรงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกในการสนับสนุนการจัดการเรียนเชิง ตามลำดับ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนในการจัดทำวิจัยในชั้นเรียนมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 1.2) ด้านบทบาทนักวิชาการ ความคิดเห็นของครูต่อผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหาร สถานศึกษาส่งเสริมการจัดอบรมให้ครูวิเคราะห์หลักสูตรการเรียนรู้อิงเชิงรุก และจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับมาตรฐานและตัวชี้วัดทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเน้นให้ครูวางแผนการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้มีการสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 และเพิ่มเติม พ.ศ. 2553 และผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมในการส่งเสริมสนับสนุน ในการพัฒนางานวิชาการ ตามลำดับ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาให้การส่งเสริม สนับสนุนพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้สอดคล้องกับภารกิจของสถานศึกษา มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 1.3) ด้านบทบาทการบริหารงานบุคคล ความคิดเห็นของครู ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างข้อตกลงร่วมกันภายในสถานศึกษา รวมถึงบทลงโทษทางวินัย ต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของ บุคลากรด้วยวิธีการที่หลากหลาย และผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงาน ตามลำดับ ส่วนผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้บุคลากร ได้แสดงความคิดเห็นใน การวางแผนงานต่าง ๆ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 1.4) ด้านบทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน ความคิดเห็นของ ครูต่อผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา รายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษานิเทศอย่างกัลยาณมิตร โดยใช้กระบวนการชี้แนะ แนะนำครู มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์การ จัดระบบนิเทศการศึกษาภายในสถานศึกษากับสถานศึกษาอื่น และผู้บริหารสถานศึกษามีการ บริการและอำนวยความสะดวกในการนิเทศทุกฝ่าย และทุกด้าน ตามลำดับ ส่วนผู้บริหาร สถานศึกษา จัดทำรายงาน ผลการนิเทศติดตามและเผยแพร่ข้อมูลสู่สาธารณะ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 1.5) ด้านบทบาทในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล ความคิดเห็นของครูต่อ ผู้บริหารสถานศึกษา ในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และเมื่อ พิจารณารายข้อ พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดเทคนิค วิธีการประเมินผลตามสภาพจริง และหลากหลายวิธี มีค่าเฉลี่ย

สูงสุด รองลงมาคือผู้บริหารสถานศึกษามีการวางแผนการวัด และประเมินผลการเรียนการสอนที่เชิงรุก อย่างเป็นระบบ และผู้บริหาร สถานศึกษาใช้ระบบวิธีทางสถิติ กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ในการประเมิน ตามลำดับ ส่วน ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำแนกตามเพศ อายุ วุฒิการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ ทำงาน ดังนี้ 2.1) จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูชายและครูหญิงมีความคิดเห็นในด้าน บทบาทเป็นนักวิชาการ ด้านบทบาทการบริหารงานบุคคล และด้าน บทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง 2.2) จำแนกตามอายุ โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่อายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นใน ด้านบทบาทการบริหารงานบุคคล ด้านบทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียน การสอน และด้านบทบาทในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ส่วนด้านบทบาทในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง 2.3) จำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีวุฒิ การศึกษา แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านบทบาทในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และด้านบทบาทในการ กำกับ ติดตาม และประเมินผล มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านบทบาท การบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบ ความแตกต่าง 2.4) จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ใน การทำงาน แตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านบทบาทเป็นนักวิชาการ ด้านบทบาทการ บริหารงานบุคคล ด้านบทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และด้าน บทบาทในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านบทบาทในการ สนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัจฉรียา ภาธรธฤต (2566) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา ผลการศึกษาวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้

แบบ Active Learning อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า บุคลากรที่มีอายุและระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหาร งานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ไม่แตกต่างกัน แต่บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกันมีความคิดเห็นต่อสภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้วิจัยสรุปผลเป็น รายด้านได้ดังนี้ 1) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ผู้บริหารให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสั่งการครูให้ดำเนินการสร้างช่องทางติดต่อสื่อสารออนไลน์ระหว่างครู และผู้ปกครอง เช่น ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง ห้องแชทในเฟสบุ๊ก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ 3) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารจัดอบรมครูด้านการใช้สื่อและพัฒนาสื่อ และจัดตั้งงบประมาณในการสนับสนุนการสร้างสื่อเทคโนโลยี 4) ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัด

วาสนา โพธิ์ศรี (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 จากการศึกษาพบว่า 1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผลการวิจัย ดังนี้ 1.1) สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก รองลงมา คือ ด้านการจัดการจัดการเรียนรู้อิงผู้เรียนที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ และด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การประเมินตามสภาพจริง โดยการประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม การใช้คำถาม และการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน 1.2) สภาพที่พึงประสงค์ของการ

จัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยตัวชี้วัดที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ความสามารถใช้คอมพิวเตอร์ขั้นพื้นฐานได้ รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ และการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก 1.3) ลำดับความต้องการจำเป็นในการเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก โดยตัวชี้วัดที่มีลำดับความต้องการจำเป็นสูงสุด คือ การประเมินตามสภาพจริง โดยการประเมินจากการสังเกตพฤติกรรม การใช้คำถาม และการปฏิบัติกิจกรรมของผู้เรียน รองลงมา คือ การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ และการออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก ตามลำดับ 2) การออกแบบ และประเมินโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2.1) องค์ประกอบของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาและกิจกรรม 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผลโปรแกรม 2.2) เนื้อหาและกิจกรรมโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ประกอบด้วย 4 Module ดังนี้ Module 1 การออกแบบการเรียนรู้เชิงรุก Module 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ Module 3 การใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Module 4 การวัดและประเมินผลการเรียนรู้เชิงรุก 2.3) วิธีการที่ใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก การวิจัยครั้งนี้ได้นำหลักการ 70:20:10 มาใช้ในการเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 2.4) ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคามเขต 1 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน โดยรวมมีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด

2. งานวิจัยต่างประเทศ

Daouk, Bahous & Bacha (2016) ได้ศึกษาการรับรู้ถึงประสิทธิผลของกลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกวัตถุประสงค์ของงานวิจัยคือ การศึกษาความเข้าใจของนักเรียนและอาจารย์ผู้สอนเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการใช้กลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกในหลักสูตรอุดมศึกษาที่สถาบันอุดมศึกษาในประเทศเลบานอน ผลการวิจัยพบว่า ผู้เรียน ส่วนใหญ่และอาจารย์ผู้สอนนิยมใช้การเรียนรู้เชิงรุกและเป็นผู้สนับสนุนที่แข็งแกร่งในการวางแนวทาง นี้ในทุกหลักสูตร ผลการวิจัยเหล่านี้แสดงถึงการรับรู้ในเชิงบวกต่อกลยุทธ์การเรียนรู้เชิงรุกและ ผลกระทบที่เป็นไปได้ที่การรับรู้เหล่านี้มีต่อผล

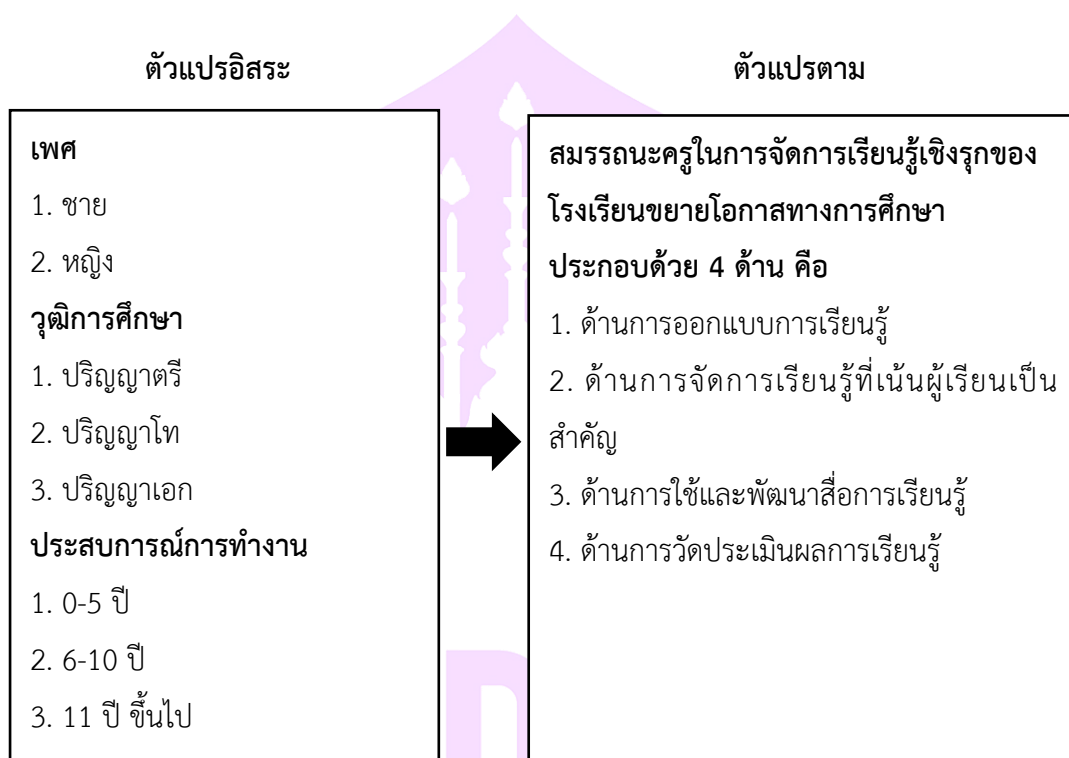
การปฏิบัติงานและการเรียนรู้ของนักเรียน Hyun (2017) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อกระบวนการเรียนรู้ในการเรียนรู้ แบบเชิงรุกกับห้องเรียนแบบดั้งเดิม ผลการศึกษาพบว่า ห้องเรียนการเรียนรู้แบบเชิงรุกช่วยเพิ่มความปฏิสัมพันธ์ของนักเรียนและปรับปรุงประสิทธิภาพของนักเรียนมากขึ้น อย่างไรก็ตามการปรับปรุงห้องเรียนแบบดั้งเดิมทั้งหมดให้เป็นแบบเชิงรุกต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ดังนั้น คำถามที่จำเป็นสำหรับสถานศึกษาคือการเรียนการสอนแบบเชิงรุกนั้นสามารถปรับปรุงผลลัพธ์การเรียนรู้ได้หรือไม่ เมื่อทรัพยากรในห้องเรียนมีอยู่มีจำนวนจำกัด ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ตรวจสอบความพึงพอใจของนักเรียนต่อกระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุกกับห้องเรียนดั้งเดิมพบว่า กิจกรรมการสอนเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อความพึงพอใจให้ของนักเรียนทั้งกระบวนการเรียนรู้ รายบุคคลและกลุ่ม นอกจากนี้นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้แบบเชิงรุกไปในทิศทางด้านบวก

Ahmet AYKAN & Fevzi DURSUN (2022) ได้ศึกษาผลของเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกต่อผลการเรียนและการเรียนรู้ในบทเรียนวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 การศึกษานี้ นำการออกแบบกลุ่มควบคุมก่อนการทดสอบหลังการทดสอบกึ่งทดลองมาใช้ มีการใช้เทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกในกลุ่มทดลอง ในขณะที่กลุ่มควบคุมยังคงให้การศึกษาตามปกติ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ t-test ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีผลการเรียนและการเรียนรู้ได้ดีกว่ากลุ่มควบคุม ผลการศึกษาสอดคล้องกับวรรณกรรม ผู้เข้าร่วมกลุ่มทดลองมีผลการเรียนและการเรียนรู้ที่สูงกว่า ผู้เข้าร่วมกลุ่มควบคุม แสดงให้เห็นว่าเทคนิคการเรียนรู้เชิงรุกช่วยให้นักเรียนมีบทบาทในการสอนและการเรียนรู้มากขึ้น

Gordon, Bolwell, Raney & Zepke (2022) ได้ศึกษาการเปลี่ยนการสอนแบบบรรยายเป็นการเรียนรู้เชิงรุกที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง จุดมุ่งหมายของการศึกษานี้คือเพื่ออธิบายว่าทำไมการจัดการเรียนรู้เชิงรุกจึงเป็นวิธีง่าย ๆ แต่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของนักเรียน นอกจากนี้มีการปรับวิธีการสอนนี้ให้เป็นรูปแบบออนไลน์อีกด้วย ประสิทธิภาพของวิธีการเรียนรู้เชิงรุกนี้ยังถูกเปรียบเทียบกับวิธีการสอนแบบเดิม ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนในชั้นเรียน Active Learning รายงานว่ากิจกรรมการเรียนรู้ได้เพิ่มทักษะในการให้เหตุผลการแก้ปัญหา และการสื่อสาร และพวกเขายังอธิบายว่าตนเองเป็นผู้มีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ และสนุกสนาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษา เรื่อง การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ซึ่งมีการสรุปกรอบแนวคิดไว้ดังนี้

ภาพ 1 แสดงกรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 25 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 385 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในปีการศึกษา 2567 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 191 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละโรงเรียน (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (Krejcie and Morgan, 1970)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ซึ่งแบบสอบถามสร้างขึ้นโดยผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ทฤษฎีแนวคิด และหลักการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ โดยมีลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดคำตอบให้ไว้ (Check List) ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยจัดเรียงเนื้อหา มีจำนวน 41 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้
4. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้

แบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert Scale, 1967 อ้างถึงใน รุ่งนภา มหาเกตุ, 2554, หน้า 79-80) โดยผู้วิจัยกำหนด ค่าระดับคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 คะแนน หมายถึง ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนน หมายถึง ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 คะแนน หมายถึง ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 คะแนน หมายถึง ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 คะแนน หมายถึง ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วย องค์ประกอบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน และมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open End)

การสร้างและการหาคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดำเนินงานตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าทฤษฎี แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากบทความ ตำรา เอกสารและ ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก รวมทั้งเอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่จะศึกษา นำมาสังเคราะห์และสรุปเป็นองค์ประกอบของสมรรถนะของครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. นำข้อมูลที่ศึกษามากำหนดกรอบแนวคิดของการศึกษาให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการศึกษา เรื่อง การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3. สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดของการศึกษาแล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบเนื้อหา เสนอแนะ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำร่างแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขและผ่านการพิจารณากลับกรองจากอาจารย์ที่ปรึกษา แล้วนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่านเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-Objective Congruence: IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาข้อคำถามแต่ละข้อว่า มีความสอดคล้องหรือไม่ มีเกณฑ์ประเมิน ดังนี้

ให้คะแนนเท่ากับ +1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ให้คะแนนเท่ากับ 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์นั้นได้หรือไม่

ให้คะแนนเท่ากับ -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

แล้วนำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อคำถามรวมถึงการใช้ภาษา ผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา รองคณบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการศึกษา อาจารย์ประจำวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัชระ จตุพร อาจารย์ประจำวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยพะเยา

3. นายธนกร ดอนแก้ว ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลฮ่งลี่ (ค่ายเม็งรายมหาราชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of item-Objective Congruence) กำหนดค่า IOC ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป ได้ค่า IOC ระหว่างซึ่งค่า IOC ที่ได้เท่ากับ 1.0 ซึ่งมีความตรงของเนื้อหา นำแบบสอบถามมาปรับปรุงตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิจัยพิจารณาอีกครั้ง แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. นำแบบสอบถามที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุง ไปทดลองใช้ (Try Out) กับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) กำหนดให้ค่าความเชื่อถือได้ วิเคราะห์ข้อมูลพบว่าข้อคำถามของแบบทดสอบทั้งฉบับมีค่าเท่ากับ 0.962

6. นำแบบสอบถามให้เป็นฉบับสมบูรณ์ ไปดำเนินการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาในการเก็บข้อมูลจากครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา

2. ผู้วิจัยนำหนังสือจากวิทยาลัยการศึกษาเพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลจากจากครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยส่งแบบขออนุญาตผ่านช่องทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (G-mail) ของโรงเรียนพร้อมแบบสอบถามงานวิจัยเป็นแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) และผู้วิจัยรับข้อมูลผ่านแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) จำนวน 191 ฉบับ ได้รับกลับคืนมา 191 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับจากแบบสอบถามออนไลน์ (Google Forms) มาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติและวิธีวิเคราะห์ข้อมูลที่สอดคล้องกับคำถามในการวิจัยและการทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยใช้ สถิติการแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 วิเคราะห์โดยใช้สถิติการคำนวณ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) นำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง โดยมีเกณฑ์ ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกฯ อยู่ในระดับน้อยที่สุดการแปลผลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับมาก
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับน้อย
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ครูมีสมรรถนะในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน และมีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open End)

วิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ตามเพศ วุฒิการศึกษาโดยการทดสอบค่า (t-test)

วิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ตามประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้การเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติ หาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วย

1.1 การวิเคราะห์หาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ใช้การวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence: IOC) โดยให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยพิจารณาข้อความสอดคล้องกับนิยามศัพท์หรือไม่ โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556)

สูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์
 $\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
 N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

1.2 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

2. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย

2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

2.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วย

2.2.1 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

2.2.2 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมุติฐาน

3.1 การทดสอบค่าทีของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระต่อกัน (t-test for Independent Samples)

3.2 การทดสอบค่าเอฟ (F-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผู้วิจัยจะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตาม เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง (Mean)
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน (F-distribution)
df	แทน	ชั้นแห่งความอิสระ (Degree of freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าเฉลี่ยกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
P-Value	แทน	ระดับนัยสำคัญทางสถิติ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($P < 0.05$)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ การสอน โดยการแจกแจงความถี่และร้อยละ ได้ดังนี้

ตาราง 2 แสดงความถี่และร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม

รายการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
1. ชาย	63	32.98
2. หญิง	128	67.02
รวม	191	100.00
2. วุฒิการศึกษา		
1.ปริญญาตรี	146	76.44
2.ปริญญาโท	45	23.56
3.ปริญญาเอก	-	-
รวม	191	100.00
3. ประสบการณ์การสอน		
1. ประสบการณ์การสอน 0 – 5 ปี	60	31.41
2. ประสบการณ์การสอน 6 – 10 ปี	63	32.98
3. ประสบการณ์การสอนตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป	68	35.60
รวม	191	100.00

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากตาราง 2 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 128 คน คิดเป็นร้อยละ 67.02 และเป็นเพศชาย จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 32.98

จำแนกตามวุฒิการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีวุฒิปริญญาตรี จำนวน 146 คน คิดเป็นร้อยละ 76.44 และมีวุฒิปริญญาโท จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 23.56

จำแนกตามประสบการณ์การสอน ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์การสอน ตั้งแต่ 11 ปี ขึ้นไป จำนวน 68 คน คิดเป็นร้อยละ 35.60 รองลงมาคือ มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 32.98 และมีประสบการณ์การสอน 0-5 ปี จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 31.41 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

การวิเคราะห์ข้อมูลสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิเคราะห์มีดังนี้

ตาราง 3 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในภาพรวม

ด้าน	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	(n = 191)		แปลผล	ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ด้านการออกแบบการเรียนรู้	4.29	0.90	มาก	4
2	ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.32	0.87	มาก	3
3	ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้	4.36	0.88	มาก	2
4	ด้านการวัดและประเมินผล	4.36	0.87	มาก	1
รวมเฉลี่ย		4.33	0.88	มาก	

จากตาราง 3 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.88) และเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.87) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.88) ซึ่งอยู่ในระดับมาก และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.87) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.90) ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ตาราง 4 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
เชียงราย เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้

ด้าน	ด้านการออกแบบการเรียนรู้	(n = 191)		แปลผล	ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ครูผู้สอนมีการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้	3.99	1.22	มาก	11
2	ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบทการ เรียนรู้	4.38	0.84	มาก	3
3	ครูผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	4.30	0.86	มาก	7
4	ครูผู้สอนมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ ที่ชัดเจนสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิง รุก	4.23	0.88	มาก	9
5	ครูผู้สอนมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึง ประสงค์	4.37	0.81	มาก	4
6	ครูผู้สอนได้กำหนดระยะเวลาในการจัดการ เรียนการสอนที่เหมาะสม	4.26	0.87	มาก	8
7	ครูผู้สอนมีการเลือกใช้เทคนิคการเรียนการ สอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และสนับสนุนการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.34	0.85	มาก	6
8	ครูผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับ เนื้อหาสาระ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของ ผู้เรียน	4.20	0.87	มาก	10
9	ครูผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผล การเรียนรู้	4.37	0.87	มาก	5
10	ครูผู้สอนสร้างเครื่องมือในการประเมินผล	4.40	0.90	มาก	1
11	ครูผู้สอนจัดทำการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน	4.39	0.82	มาก	2
รวมเฉลี่ย		4.29	0.90	มาก	

จากตาราง 4 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.29$, S.D. = 0.90) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอน สร้างเครื่องมือในการประเมินผล ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.90) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูผู้สอน จัดทำการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.80) ซึ่งอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอน มีการวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบทการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.84) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนมีการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัด การเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 1.22) ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ตาราง 5 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของ โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ด้าน	ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	(n = 191)		แปลผล	ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อม เพื่อกระตุ้น ความสนใจให้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการที่ หลากหลาย	4.32	0.85	มาก	6
2	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมใน การกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	4.34	0.87	มาก	5
3	ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้น กิจกรรมทั้งด้านพฤติกรรมและด้านการคิดขั้น สูง	4.36	0.81	มาก	3
4	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ ลงมือปฏิบัติส่งเสริมบทบาทผู้เรียนให้ สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง	4.27	0.83	มาก	11
5	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่ จำเป็น สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงใน ชีวิตประจำวัน	4.39	0.87	มาก	1

ตาราง 5 (ต่อ)

ด้าน	ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	(n = 191)		แปลผล	ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.		
6	ครูผู้สอนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง	4.35	0.90	มาก	4
7	ครูผู้สอนนำกระบวนการจัดประสบการณ์โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่จัดได้ทั้งในรูปแบบกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล	4.28	0.85	มาก	9
8	ครูผู้สอนมีการสังเกตประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	4.28	0.87	มาก	10
9	ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุง	4.30	0.88	มาก	8
10	ครูผู้สอนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผู้ปกครองและชุมชนในการติดต่อสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้	4.39	0.92	มาก	2
11	ประสานความร่วมมือ พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างองค์กร สถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	4.32	0.91	มาก	7
12	เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	4.26	0.85	มาก	12
รวมเฉลี่ย		4.32	0.87	มาก	

จากตาราง 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.87) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็น สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.87) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูผู้สอนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผู้ปกครองและชุมชนในการ

ติดต่อสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.39$, S.D. = 0.92) ซึ่งอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมทั้งด้านพฤติกรรมและด้านการคิดขั้นสูง ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.81) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.85) ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้

ด้าน	ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้	(n = 191)		แปลผล	ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ครูผู้สอนศึกษาและวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้	4.39	0.90	มาก	5
2	ครูผู้สอนสามารถใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ในผลิตสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความประหยัดทั้งงบประมาณและเวลาอย่างเหมาะสม	4.46	0.89	มาก	2
3	ครูผู้สอนผลิตสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความประหยัดทั้งงบประมาณและเวลาอย่างเหมาะสม	4.31	0.89	มาก	7
4	ครูผู้สอนใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	4.31	0.90	มาก	8
5	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่มีความยากง่าย มีความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจ	4.31	0.90	มาก	9
6	ครูผู้สอนสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	4.26	0.85	มาก	10
7	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับจำนวนของผู้เรียน	4.40	0.89	มาก	4

ตาราง 6 (ต่อ)

ด้าน	ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้	(n = 191)		แปลผล	ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.		
8	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชั้นเรียน	4.47	0.88	มาก	1
9	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่มีวิธีการใช้งานง่าย เก็บรักษา และบำรุงรักษาได้สะดวก	4.35	0.87	มาก	6
10	ครูผู้สอนสามารถพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี	4.26	0.85	มาก	11
11	ครูผู้สอนมีการประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน และนำผลการประเมินประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป	4.42	0.88	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.36	0.88	มาก	

จากตาราง 6 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.88) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชั้นเรียน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.88) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูผู้สอนสามารถใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในผลิตสื่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความประหยัดทั้งงบประมาณและเวลาอย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.89) ซึ่งอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนมีการประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน และนำผลการประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.88) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และครูผู้สอนสามารถพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.85) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ด้าน	ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	(n = 191)		แปลผล	ลำดับที่
		\bar{X}	S.D.		
1	ครูผู้สอนมีกระบวนการตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	4.47	0.88	มาก	1
2	ครูผู้สอนมีการกำหนดสมรรถนะคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้	4.34	0.88	มาก	5
3	ครูผู้สอนมีการสร้างเครื่องมือวัดผล เป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสม	4.26	0.85	มาก	6
4	ครูผู้สอนดำเนินการวัดตามวิธีการที่กำหนด	4.42	0.88	มาก	3
5	ครูผู้สอนส่งเสริมการวัดผลและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง	4.45	0.89	มาก	2
6	ครูผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินผลตามสภาพจริง	4.35	0.87	มาก	4
7	ครูผู้สอนนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้	4.26	0.85	มาก	7
รวมเฉลี่ย		4.36	0.87	มาก	

จากตาราง 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = 0.88) และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอน มีกระบวนการตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.88) ซึ่งอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ครูผู้สอนส่งเสริมการวัดผลและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการประเมินผลตาม

สภาพจริง ($\bar{X} = 4.45$, S.D. = 0.89) ซึ่งอยู่ในระดับมาก และครูผู้สอนดำเนินการวัดตามวิธีการที่กำหนด ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.88) ซึ่งอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนมีการสร้างเครื่องมือวัดผล เป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสม และครูผู้สอนนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.85) ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษา ใช้การเปรียบเทียบ (t-test) จำแนกตามประสบการณ์การสอน ใช้การเปรียบเทียบ (F-test) วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ โดยการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของเซฟเฟ (Sheffe's method) ดังตารางต่อไปนี้

ตาราง 8 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามเพศ

สมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เพศชาย (n = 63)		เพศหญิง (n = 128)		t	Sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	ด้านการออกแบบการเรียนรู้	3.73	0.99	4.56		
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	1.60	0.44	4.28	0.51	-35.569*	0.000
ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้อ	-	-	4.25	0.87	-	-
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	-	-	4.25	0.93	-	-
รวม	1.47	0.39	4.33	0.57	-35.911*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 9 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

สมรรถนะครู ในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	เพศชาย (n = 146)		เพศหญิง (n = 45)		t	Sig
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
	ด้านการออกแบบการเรียนรู้	4.20	0.82	4.60		
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ	3.06	1.37	4.48	0.31	-6.875*	0.000
ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการ เรียนรู้	4.04	1.01	4.61	0.32	-3.680*	0.000
ด้านการวัดและประเมินผลการ เรียนรู้	4.03	1.07	4.64	0.35	-3.704*	0.000
รวม	3.01	1.46	4.58	0.25	-7.115*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 9 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตาราง 10 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
จำแนกตามประสบการณ์การสอน

(n = 191)

สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	แหล่งข้อมูล	SS	df	Ms	F	Sig
ด้านการออกแบบการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	33.249	2	16.625	39.737	0.000*
	ภายในกลุ่ม	78.653	188	0.418		
	รวม	111.902	190			
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	ระหว่างกลุ่ม	298.874	2	149.437	577.348	0.000*
	ภายในกลุ่ม	48.661	188	0.259		
	รวม	347.534	190			
ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	24.221	1	24.221	42.103	0.000*
	ภายในกลุ่ม	71.910	125	0.575		
	รวม	96.131	126			
ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	ระหว่างกลุ่ม	29.513	1	29.513	46.914	0.000*
	ภายในกลุ่ม	78.637	125	0.629		
	รวม	108.150	126			
ผลรวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	342.643	2	171.321	610.080	0.000*
	ภายในกลุ่ม	52.794	188	0.281		
	รวม	395.436	190			

*Sig น้อยกว่า 0.05

จากตาราง 10 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามประสบการณ์การสอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้าน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ปรากฏตามตาราง 11

ตาราง 11 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ด้านการออกแบบการเรียนรู้	1 - 5 ปี	6 - 10 ปี	มากกว่า 11 ปี
1 - 5 ปี		0.000*	0.000*
6 - 10 ปี	0.000*		0.998
มากกว่า 11 ปี	0.000*	0.998	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 11 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การสอน 1 - 5 ปี มีความคิดเห็นด้านการออกแบบการเรียนรู้แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 6 - 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี มีความคิดเห็นด้านการออกแบบการเรียนรู้แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 1 - 5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี มีความคิดเห็นด้านการออกแบบการเรียนรู้แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 1 - 5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 12 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จำแนกตามประสบการณ์การสอน

ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	1 - 5 ปี	6 - 10 ปี	มากกว่า 11 ปี
1- 5 ปี		0.000*	0.000*
6 - 10 ปี	0.000*		0.000*
มากกว่า 11 ปี	0.000*	0.000*	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 12 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีประสบการณ์การสอน 1-5 ปี มีความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 6 - 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 6 - 10 ปี มีความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 1 - 5 ปี และ

ผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปีมีความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 1 - 5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 6 - 10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

1. ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
2. ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารแจ้งครูให้ดำเนินการสร้างช่องทางติดต่อสื่อสารออนไลน์ระหว่างครู และผู้ปกครอง เช่น ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง ห้องแชทในเฟสบุ๊ก เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
3. ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารจัดอบรมครูด้านการใช้สื่อและพัฒนาสื่อ และจัดตั้งงบประมาณในการสนับสนุนการสร้างสื่อเทคโนโลยี
4. ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัด

บทที่ 5

บทสรุป

สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์การสอน และเพื่อศึกษาข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 191 คน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์เปรียบเทียบตามเพศ วุฒิการศึกษาโดยการทดสอบค่า (t-test) ตามประสบการณ์ในการทำงานโดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยใช้การเปรียบเทียบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ตามลำดับ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. อภิปรายผลการวิจัย
3. ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลปรากฏตามรายละเอียดดังนี้

1. สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการวัดและประเมินผล รองลงมา คือ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ แต่ละด้านสรุปผล ดังนี้

1.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนสร้างเครื่องมือในการประเมินผล รองลงมา คือ ครูผู้สอนจัดทำการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน และครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบทการเรียนรู้ ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนมีการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็นสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน รองลงมา คือ ครูผู้สอนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผู้ปกครองและชุมชนในการติดต่อสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ และครูผู้สอน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมทั้งด้านพฤติกรรมและด้านการคิดขั้นสูง ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

1.3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชั้นเรียน รองลงมา คือ ครูผู้สอนสามารถใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในผลิตสื่อการเรียนรู้ โดยคำนึงถึงความประหยัดทั้งงบประมาณและเวลาอย่างเหมาะสม และครูผู้สอนมีการประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน และนำผลการประเมินประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้นต่อไป ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และครูผู้สอนสามารถพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี

1.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ครูผู้สอนมีกระบวนการตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รองลงมา คือ ครูผู้สอนส่งเสริมการวัดผลและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการประเมินผล

ตามสภาพจริง และครูผู้สอนดำเนินการวัดตามวิธีการที่กำหนด ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ครูผู้สอนมีการสร้างเครื่องมือวัดผล เป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมินผล ที่เหมาะสม และครูผู้สอน นำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามเพศ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การสอน สรุปผล ดังนี้

2.1 การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามเพศ ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อยู่ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.2 การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อพิจารณารายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทุกด้าน

2.3 การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การสอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้งหมด 2 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ และด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จึงได้เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ ดังนี้

2.3.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอน 0 - 5 ปี มีความคิดเห็นด้านการออกแบบการเรียนรู้แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์การสอน 6 - 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 6 - 10 ปี มีความคิดเห็นด้านการออกแบบการเรียนรู้แตกต่างกับครูที่มีประสบการณ์การสอน 0 - 5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า

11 ปี มีความคิดเห็นด้านการออกแบบการเรียนรู้แตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 0-5 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3.2 ผู้ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า ครูที่มีประสบการณ์การสอน 0 - 5 ปี มีความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 6 - 10 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 6 - 10 ปี มีความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 0 - 5 ปี และผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอนมากกว่า 11 ปีมีความคิดเห็นด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญแตกต่างกับผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 0 - 5 ปี ผู้ที่มีประสบการณ์การสอน 6-10 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน พบว่า

3.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก

3.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษาแจ้งครูให้ดำเนินการสร้างช่องทางติดต่อสื่อสารออนไลน์ระหว่างครู และผู้ปกครอง เช่น ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

3.3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาจัดอบรมครูด้านการใช้สื่อและพัฒนาสื่อ และจัดตั้งงบประมาณในการสนับสนุนการสร้างสื่อเทคโนโลยี

3.4 ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัด

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้พบประเด็นที่สำคัญและสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูได้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก ได้เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีส่วนร่วมและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลายทำให้ผู้เรียนมีบทบาทในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้อย่างเต็มศักยภาพ จนเกิดกระบวนการเรียนรู้มีการสร้างองค์ความรู้จากสิ่งที่ปฏิบัติผ่านการฟัง พูด อ่าน เขียนและการอภิปรายเพื่อสะท้อนความคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการ การคิดขั้นสูง นอกจากนี้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับครูผู้สอนและเพื่อนร่วมชั้นเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นนทลี พรธาดาศิลป์ (2561) ได้กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ผู้สอนเป็นผู้วางแผนในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำไปปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิธีการจัดการเรียนรู้ สิ่งที่สนใจด้วยตนเอง เพื่อกระตุ้นและส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมทุก ๆ กิจกรรมได้อย่างประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกวรรณ ฉัตรแก้ว (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง สภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ผลการศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น พบว่า ครูผู้สอนมีการจัดการเรียนรู้เชิงรุก อยู่ในระดับปฏิบัติการมากทุกด้าน และอภิปรายผลแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนสร้างเครื่องมือในการประเมินผล ครูผู้สอนจัดทำการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบทการเรียนรู้ และครูผู้สอนมีการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธิยาภลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การวัดและประเมินผล การเรียนรู้ตามสภาพจริง สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การออกแบบการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก อีกทั้งยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ได้ศึกษา การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัย พบว่า สภาพพึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงข้อมูลมากที่สุด ได้แก่ การออกแบบการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ ซึ่งเป็นเพราะว่าครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็น สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริง ในชีวิตประจำวัน ครูผู้สอนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ผู้ปกครองและชุมชนในการติดต่อสื่อสาร เพื่อการจัดการเรียนรู้ ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมทั้งด้านพฤติกรรมและ ด้านการคิดขั้นสูง และเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา โพธิ์ศรี (2566) ได้ศึกษา การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นทักษะการคิดและการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก อีกทั้งไม่สอดคล้องกับ งานวิจัยของ นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก ของครูโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม ผลการวิจัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็น สำคัญ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นเพราะ ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชั้นเรียน ครูผู้สอนสามารถใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ ในผลิตสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความประหยัด ทั้งงบประมาณและเวลา อย่างเหมาะสม ครูผู้สอนมีการประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน และนำผลการประเมิน ประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น และ ครูผู้สอนสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน และครูผู้สอน สามารถพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาสนา โพธิ์ศรี (2566) ได้ศึกษาการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็น รายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการใช้และพัฒนาสื่อ เทคโนโลยีในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก และยังไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การพัฒนาสมรรถนะครู ในระดับมาก

1.4 ด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นเพราะ ครูผู้สอนมีกระบวนการตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนส่งเสริมการวัดผลและ

ประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง ครูผู้สอนดำเนินการวัดผลตามวิธีการที่กำหนด ครูผู้สอนมีการสร้างเครื่องมือวัดผล เป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสม และครูผู้สอนนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศักดิ์รินทร์ นิลรัตน์ศิริกุล (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก : กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 ผลการวิจัย พบว่า สภาพพึงประสงค์ของสมรรถนะครู ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การวัดและประเมินผล โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัย นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566) ศึกษาเรื่อง แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคมผลการวิจัย พบว่า ระดับของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามเพศที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นเพราะเพศหญิงหรือเพศชาย มีความคิดเห็นสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนที่แตกต่างกัน จึงทำให้เพศหญิงมีความคิดแตกต่างจากเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาทิตยา จันมะโน (2564) การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 พบว่า การวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมพบว่าแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

3. การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ พบว่า ครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน การปฏิบัติงานต่างกัน จึงทำให้มีความคิดเห็นที่ต่างกัน เกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของข้าราชการครูในสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถ โดยการฝึกอบรมศึกษาดูงานพัฒนาตนเอง เพื่อให้เกิดการเรียนรู้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ เป็นผลทำให้ได้รับการพัฒนาตนเองทั้งในภาพรวมด้านมุมมองการคิดแก้ปัญหา การจัดการสถานศึกษา การนำวิธีการใหม่ ๆ

ความสามารถกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดความคิดใหม่ ๆ และในด้านความรู้ เจตคติ ค่านิยม ความคิด ความเชื่อและบุคลิกภาพมากกว่า ซึ่งผลจากการได้รับการถ่ายทอดประสบการณ์ จากอาจารย์ ในสถานศึกษา จากกิจกรรมการเรียนการสอนในชั้นเรียนมาพัฒนาการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่ม ศักยภาพของงานที่ปฏิบัติ ซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อการมองเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอกฉันท มาลีสัย (2560) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามภาวะ ผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษา จังหวัดสกลนคร ที่มีวุฒิ การศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สอดคล้องกับงานวิจัย อาทิตยา จันมะโน (2564) ซึ่งได้การศึกษาบทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 3 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการ จัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษาสูงสุด โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านบทบาทในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวก 105 ด้านบทบาทในการสนับสนุน การนิเทศการจัดการเรียนการสอน และด้านบทบาทในการกำกับ ติดตาม และประเมินผล มีความ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. การเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ การสอนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทาง การศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมมีความแตกต่าง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อเปรียบเทียบรายด้านมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นเพราะประสบการณ์ในการทำงานเป็นปัจจัย ที่มีผลต่อการทำงานให้มีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล กล่าวคือ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก ย่อมเป็นผู้ที่มีความรอบรู้ จากการที่ได้เห็น ได้สัมผัส ได้ลงมือปฏิบัติบ่อย ๆ มิใช่มีความรู้ด้านวิชาการ แต่เพียงอย่างเดียว จะทำให้งานเกิดความผิดพลาดน้อยกว่าผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐริยา ภาธรธฤต (2566) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการ ด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ACTIVE LEARNING) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา พบว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ สภาพการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ACTIVE LEARNING) แตกต่างกันอย่างมี

นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้และสอดคล้องกับงานวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัย อาทิตยา จันมะโน (2564) ซึ่งได้การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 มีวัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3
- 2) เพื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นในด้านบทบาทเป็นนักวิชาการ ด้านบทบาทการบริหารงานบุคคล ด้านบทบาทในการสนับสนุนการนิเทศการจัดการเรียนการสอน และด้านบทบาทในการกำกับติดตาม และประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านบทบาทในการสนับสนุนสิ่งอำนวยความสะดวกแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การวิเคราะห์ข้อเสนอแนะสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประกอบด้วยองค์ประกอบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4 ด้าน

- 1) ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เพื่อให้เป็นหลักสูตรที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
- 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้บริหารแจ้งครูให้ดำเนินการสร้างช่องทางติดต่อสื่อสารออนไลน์ระหว่างครู และผู้ปกครอง เช่น ไลน์กลุ่มผู้ปกครอง เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้
- 3) ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ผู้บริหารจัดอบรมครูด้านการใช้สื่อและพัฒนาสื่อ และจัดตั้งงบประมาณในการสนับสนุนการสร้างสื่อเทคโนโลยี
- 4) ด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้ ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูวัดและประเมินผลการเรียนรู้อย่างหลากหลายและสอดคล้องกับตัวชี้วัด ซึ่งสอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2553) ได้เสนอตัวบ่งชี้ของการออกแบบการเรียนรู้ไว้ว่า กำหนดผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่เน้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ ประยุกต์ริเริ่ม เหมาะสมกับสาระการเรียนรู้ ความแตกต่างและธรรมชาติของผู้เรียนเป็นรายบุคคล ออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้อย่างหลากหลายเหมาะสมสอดคล้องกับวัยและความต้องการของผู้เรียน และชุมชน เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการออกแบบการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมและการประเมินผลการเรียนรู้ จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบ โดยบูรณาการอย่างสอดคล้องเชื่อมโยงกัน มีการนำผลการออกแบบการเรียนรู้ไปใช้ในการจัดการเรียนรู้ และปรับใช้ตามสถานการณ์อย่างเหมาะสมและเกิดผลกับผู้เรียนตามที่คาดหวัง และประเมินผลการออกแบบการเรียนรู้เพื่อนำไปใช้ปรับปรุง/พัฒนา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ผู้วิจัยมีแนวคิดเพื่อเป็นข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ในการบริหารงานและพัฒนาองค์กร ดังนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำข้อมูลเกี่ยวกับระดับของสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ไปใช้ในการกำหนดนโยบายและดำเนินงานตามแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. ครูผู้สอนควรนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก โดยดำเนินการตามแนวทางทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกให้ครอบคลุมทุกด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ และด้านการวัดประเมินผลการเรียนรู้
3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานต้นสังกัดสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการส่งเสริมสนับสนุนและให้ความร่วมมือในทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาต่อไป

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ไปดำเนินการใช้จริง และควรมีการประเมินผลการนำแนวทางดังกล่าวไปใช้ เพื่อให้ทราบถึงประสิทธิภาพและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น
2. ควรสำรวจความพร้อมและศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู

บรรณานุกรม

- กนกวรรณ ฉัตรแก้ว. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์*, 7(1), 136-151. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/rpu/issue/view/16858>
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545*. โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2567). *นโยบายการศึกษา ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2568*. กระทรวงศึกษาธิการ.
- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จันทร์ชลี มาพุทธ. (2561). สมรรถนะและมาตรฐานวิชาชีพครูในสังคมที่เปลี่ยนแปลง. *วารสารศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา*, 29(1). 1-13, <https://ojs.lib.buu.ac.th/index.php/education2/issue/view/648>
- จิราพร ยมสงค์. (2564). *การพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุกในโรงเรียนขนาดเล็กเครือข่ายภูผาลัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี]*.
- จิราภรณ์ ยกอินทร์. (2560). *การจัดการเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ*. มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- ชนกานต์ สุวรรณทรัพย์. (2555). *แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม*. มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- ชูชัย สมितिไกร. (2552). *การสรรหาคัดเลือกและการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร*. วี.
- ฐกร พงศ์ปูลณี. (2564). *การพัฒนาสมรรถนะครูในช่วงยุคศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) [วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศิลปากร]*.
- ณฐา สันแก้ว. (2554). *การพัฒนาตัวชี้วัดสมรรถนะของครูผู้สอนห้องเรียนเด็กพิเศษเรียนร่วมโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงราย เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย]*.
- ณรงค์วิทย์ แสนทอง. (2556). *มารู้จัก Competency กันเถอะ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- ณัจฉริยา ภาธรณฤต. (2566). *การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (ACTIVE LEARNING) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพะเยา [วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยพะเยา]*.

- เทียมจันทร์ พานิชย์ผลินไชย. (2560). การศึกษาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของนิสิตระดับปริญญาตรีในโครงการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาครูในถิ่นทุรกันดารบนเขตพื้นที่สูง ชายแดน ไทย-เมียนมา ด้านจังหวัดตาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. *วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 19(4), 123-132. https://so06.tci-thaijo.org/index.php/edujournal_nu/issue/view/4284
- ธัญญา คุณสุข. (2565). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาในจังหวัดจันทบุรี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี].
- นนทลี พรธาดาศิลป์. (2561). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้เชิงรุกในวิชาการจัดการเรียน. *วารสารวิจัยมทร.กรุงเทพ*, 11(1), 85-94. <https://ph02.tci-thaijo.org/index.php/rmutk/article/view/147090/108398>
- นันทพร วงศ์อิสยาห์ (2566). แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของครูโรงเรียนเชียงแสนวิทยาคม [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย].
- นพดลย์ เพชรระ. (2552). การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากรในองค์กร. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 9). สุวีริยาสาส์น.
- บุญฤดี อุดมผล. (2563). รูปแบบการเสริมสร้างสมรรถนะความเป็นครูเชิงพุทธบูรณาการของนักศึกษา คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏ. *วารสารการวิจัยการบริหารการพัฒนา*. 10(2), 157-169. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/JDAR/issue/view/16642>
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพียว ยินดีสุข. (2557). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- รุ่งนภา มหาเกตุ. (2554). สมรรถนะผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่ส่งผลต่อการบริหารตามกระบวนการต้นด้าน การเรียนการสอนของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดปทุมธานี [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี].
- ลลันพัฒนา ไมตรีแพน และสุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2564). โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ตามแนวทางสะเต็มศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].

- วณิช นิรันตรานนท์. (2552). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษาที่มีประสิทธิผลสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กในเขตบริการของสำนักงานเขตพื้นที่ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- วรรณชัย จองแก. (2554). การปฏิบัติตามสมรรถนะประจำสายงานของครูโรงเรียนวังเหนือวิทยา อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- วรรณญา มีรอด. (2564). รูปแบบการออกแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้การประเมินเป็นฐานของครูสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: การใช้ผลการทดสอบระดับชาติ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์ สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเนศวร].
- วิจารณ์ พานิช. (2556). การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร. มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วิชา ฝิวคำ. (2561). การส่งเสริมความสามารถในการออกแบบการเรียนรู้ของนักศึกษา สาขาวิชาประถมศึกษาโดยใช้การวิจัยเป็นฐาน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่].
- วิชา พรหมโชติ. (2564). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดเทศบาลนครสุราษฎร์ธานี. คณะครุศาสตร์, มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- วินิชา สลิตย์กุล และแยม ขวัญยืน. (2565). การเรียนรู้เชิงรุก: แนวทางการเรียนการสอนที่เป็นเลิศในศตวรรษที่ 21. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย, 6(3), 921–933. <https://so03.tcithaijo.org/index.php/jeir/issue/view/16979>
- วารินทร์พร พันเพ็ญฟู. (2563). สมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของนักศึกษาวิชาชีพครู. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์). 10(3), 193-202. <https://so06.tcithaijo.org/index.php/var/article/view/244173>
- วาสนา โปธิศรี. (2566). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- ศักดิ์รินทร์ นิรัตน์ศิริกุล. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการเรียนรู้เชิงรุก :กรณีศึกษาสหวิทยาเขตสตึก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 32 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม].
- สถาพร พฤษภูมิกุล. (2555). การเรียนรู้เชิงรุก: แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. ใน น. อัดแอ (2565), การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ Active Learning เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดสร้างสรรค์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่].

- सानิตา แคนโพธิ์. (2560). *สมรรถนะครูโรงเรียนวัดไผ่ล้อม* (พุลประชาอุปถัมภ์). บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุพิช ชัยมงคล. (2555). *กลยุทธ์การพัฒนาสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูผู้สอนระดับประถมศึกษาในพื้นที่สูง*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สุภาพรรณ ณะยะธง. (2562). *การศึกษาสมรรถนะครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ลังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยพะเยา].
- สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี. (2560). *การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกสำหรับคณาจารย์วิทยาลัยเทคโนโลยีภาคใต้* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ].
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. (2566ก). *แผนพัฒนาการศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 ประจำปีงบประมาณพ.ศ. 2566 – 2570*. จังหวัดเชียงราย.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. (2566ข). *รายงานผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. จังหวัดเชียงราย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). *คู่มือประเมินสมรรถนะครู* (ฉบับปรับปรุง). สำนักพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). *แนวทางการนิเทศเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)*. หน่วยศึกษานิเทศก์, สำนักคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). *นโยบายและจุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2553). *คู่มือการกำหนดสมรรถนะในราชการพลเรือน: คู่มือสมรรถนะหลัก*. ประชุมช่าง.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580*. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). *เข้าใจสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับประชาชน และเข้าใจหลักสูตรฐานสมรรถนะอย่างง่าย ๆ ฉบับครู ผู้บริหาร และบุคลากรทางการศึกษา*. 21 เช่นจู้.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). *การจัดการเรียนรู้เชิงรุก*. สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักมาตรฐานวิชาชีพ สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา. (2558). *หลักสูตรฝึกอบรม (หลักสูตรกลาง) มาตรฐานความรู้วิชาชีพครูของคุรุสภา 9 มาตรฐาน ปีการศึกษา 2558*. กระทรวงศึกษาธิการ. อภินันท์ สิริรัตนจิตต์ และนธี เหมมันต์. (2560, 22 มิถุนายน). *สมรรถนะในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของคณาจารย์ มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่* [Oral presentation]. การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติ ครั้งที่ 8, มหาวิทยาลัยมหาดใหญ่.
- อรทัย แสงลุน. (2564). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมความสามารถในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโดยใช้การศึกษาชั้นเรียนผ่านชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิตไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเนศวร]*.
- อาทิตยา จันมะโน (2564). *การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เชิงรุก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 [การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยพะเยา]*.
- อาภรณ์ ภูวิทย์พันธุ์. (2548). *Career Development in Practice*. เอช อาร์ เซ็นเตอร์.
- เอกฉันท มาลีชัย. (2560). *การศึกษาการปฏิบัติตามภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดลำพูน [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม]*.
- Ahmet Aykan and Fevzi Dudsun. (2022). The Effect of Active Learning Techniques on Academic Performance and Learning Retention in Science Lesson: An Experimental Study. *Journal of STEM Teacher Institutes*, 2(1), 42-48. <https://jstei.com/index.php/jsti/issue/view/6>
- Bonwell, C. C, & Sutherland, T. E. (1996). The active learning continuum: Choosing activities to engage students in the classroom. *New directions for teaching and learning*. 1996(67), 3-16. <https://onlinelibrary.wiley.com/toc/15360768/1996/1996/67>
- Daouk, Z., Bahous, R. and Bacha, N. (2016). Perceptions on the effectiveness of active learning strategies. *Journal of Applied Research in Higher Education*, 8(3), 360-375. <https://www.emerald.com/insight/publication/issn/2050-7003/vol/8/iss/3>
- Fedler, R. M., & Brent, R. (1996) . Navigating the Bumpy Road to Student-Centered Instruction. *Journal of College Teaching*, 43-47. <https://www.tandfonline.com/toc/vcol20/44/2>

- Gordon, S. J. G., Bolwell, C. F., Raney, J. L. & Zepke, N. (2022). Transforming a Didactic Lecture into a Student-Centered Active Learning Exercise Teaching Equine Diarrhea to Fourth-Year Veterinary Students. *Educ. Sci*, 12(2), 68. <https://www.mdpi.com/2227-7102/12/2/68>
- Hay-group. (2003). *Using Competencies to Identify High Performance: An overview of the Basics*. www.haygroup.com/.../uk/Competencies_and_high_performance.pdf
- Hyun, J. (2017). Students' Satisfaction on Their Learning Process in Active Learning and Traditional Classrooms Teaching. *International Journal of Education and Learning in Higher*, 29(1), 108–118. <https://www.isetl.org/ijtlhe/ijtlhe-issue.php?v=29&n=1&y=2017>
- Krejcie, R. V., and Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610. <https://journals.sagepub.com/toc/epma/30/3>
- McClelland, D. C. (1973). Testing for competence rather than for “intelligence”. *American psychologist*, 28(1), 1-14. <https://psycnet.apa.org/record/1973-22126-001>
- Meyer, C., & Jones, T. B. (1993). *Promoting Active Learning, strategies for the college Classroom*. Jossey – Bass.
- Mohanta, G. C. (n.d.). *Competency-based human resource management*. Drukarnia.
- Spencer, L. M., & S. M. S. (1993). *Competencies at Work: Model for superior Performance*. Wiley.
- Stacy, Z. (2015). *English Education*. Miami University.
- Zimmerman, B. J. (2000). *Attaining self-regulation: A social cognitive perspective*. Academic Press. <https://psycnet.apa.org/record/2001-01625-001>

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยพะเยา

UNIVERSITY OF PHAYAO

ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ตารางแสดงรายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ	ตำแหน่ง
1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.น้ำฝน กันมา	รองคณบดีฝ่ายวิชาการและนวัตกรรมการศึกษา อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิษระ จตุพร	อาจารย์วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา
3. นายธนากร ดอนแก้ว	ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนอนุบาลฮ่องลี่ (ค่ายเม็งรายมหาราชอุปถัมภ์) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 1

ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อใช้ศึกษาและเปรียบเทียบสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 จำนวน 4 ด้าน ดังนี้ ด้านการออกแบบการเรียนรู้ ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้ ด้านการวัดและประเมินผล

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

2. ผู้ตอบแบบสอบถาม คือ ข้าราชการครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

3. กรุณาตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามสภาพความเป็นจริง

4. ข้อมูลที่ท่านตอบแบบสอบถามนี้จะไม่มีการเปิดเผยต่อท่านแต่อย่างใด เพราะผู้วิจัยสรุปผลออกมาในภาพรวม

ขอขอบพระคุณอย่างสูง

นางสาวทัศนวรรณ ไชยมณี

นิสิตปริญญาโท หลักสูตรศึกษามหาบัณฑิต
สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

ตอนที่ 1 ข้อมูลด้านสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหน้าข้อความที่ตรงกับข้อมูลทั่วไปของท่าน

1. เพศ

() ชาย

() หญิง

2. วุฒิการศึกษาสูงสุด

() ปริญญาตรี

() ปริญญาโท

() ปริญญาเอก

3. ประสบการณ์การสอน

() 1-5 ปี

() 6-10 ปี

() 11 ปี ขึ้นไป

ตอนที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการศึกษาสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่แสดงระดับการปฏิบัติตามความเห็นของท่านว่ามี การปฏิบัติในระดับใด โดยให้เลือกค่าน้ำหนักคะแนนดังนี้

ระดับ 5 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับปานกลาง

ระดับ 2 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อย

ระดับ 1 คะแนน หมายถึง มีระดับการปฏิบัติ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตัวอย่างการตอบแบบสอบถาม

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ระดับความคิดเห็น				
		5	4	3	2	1
ด้านการออกแบบการเรียนรู้						
0	ครูผู้สอนมีการศึกษาหลักสูตร สถานศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัดการ เรียนรู้	✓				

จากตัวอย่างแสดงว่า

ข้อ 0 ท่านทำเครื่องหมาย ในช่องระดับความคิดเห็น 5 หมายถึง ครูผู้สอนมีการศึกษาหลักสูตร
สถานศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ครูมีการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
ด้านการออกแบบการเรียนรู้						
1	ครูผู้สอนมีการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้					
2	ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบท การเรียนรู้					
3	ครูผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่าง บุคคล					
4	ครูผู้สอนมีการกำหนดจุดประสงค์การ เรียนรู้ที่ชัดเจนสอดคล้องกับการจัดการ เรียนรู้เชิงรุก					
5	ครูผู้สอนมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึง ประสงค์					
6	ครูผู้สอนได้กำหนดระยะเวลาในการ จัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม					

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ครูมีการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
7	ครูผู้สอนมีการเลือกใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
8	ครูผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน					
9	ครูผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้					
10	ครูผู้สอนสร้างเครื่องมือในการประเมินผล					
11	ครูผู้สอนจัดทำการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน					
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
12	ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อม เพื่อกระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย					
13	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้					
14	ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมทั้งด้านพฤติกรรมและด้านความคิดขั้นสูง					
15	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติส่งเสริมบทบาทผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง					
16	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็น สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน					

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ครูมีการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
17	ครูผู้สอนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายและเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง					
18	ครูผู้สอนนำกระบวนการจัดประสบการณ์โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่จัดได้ทั้งในรูปแบบเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล					
19	ครูผู้สอนมีการสังเกตประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง					
20	ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุง					
21	ครูผู้สอนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ผู้ปกครองและชุมชนในการติดต่อสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้					
22	ประสานความร่วมมือ พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างองค์กร สถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้					
23	เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก					
ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้						
24	ครูผู้สอนศึกษาและวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้					
25	ครูผู้สอนสามารถใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ในผลิตสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความประหยัดทั้งงบประมาณและเวลาอย่างเหมาะสม					

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ครูมีการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
26	ครูผู้สอนผลิตสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึง ความประหยัดทั้งงบประมาณและเวลา อย่างเหมาะสม					
27	ครูผู้สอนใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดย สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้					
28	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่มีความยาก ง่าย มีความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจ					
29	ครูผู้สอนสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ ของผู้เรียน					
30	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับ จำนวนของผู้เรียน					
31	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับ สภาพแวดล้อมของชั้นเรียน					
32	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่มีวิธีการใช้งาน ง่าย เก็บรักษา และบำรุงรักษาได้สะดวก					
33	ครูผู้สอนสามารถพัฒนาเทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี					
34	ครูผู้สอนมีการประเมินประสิทธิภาพสื่อ การเรียนการสอน และนำผลการประเมิน ประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนมา ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน ให้ดีขึ้นต่อไป					
ด้านการวัดและประเมินผล						
35	ครูผู้สอนมีกระบวนการตรวจสอบผลการ จัดกิจกรรมการเรียนรู้					

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ครูมีการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
36	ครูผู้สอนมีการกำหนดสมรรถนะ คุณลักษณะที่ต้องการวัดได้สอดคล้องกับ จุดประสงค์ไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้					
37	ครูผู้สอนส่งเสริมการสร้างเครื่องมือวัดผล เป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมินผลที่ เหมาะสม					
38	ครูผู้สอนดำเนินการวัดตามวิธีการที่ กำหนด					
39	ครูผู้สอนส่งเสริมการวัดผลและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการ ประเมินผลตามสภาพจริง					
40	ครูผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลที่ หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับการ ประเมินผลตามสภาพจริง					
41	ครูผู้สอนนำผลที่ได้จากการวัดผลและ ประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการ จัดการเรียนรู้					

ขอขอบพระคุณในความร่วมมือ

ภาคผนวก ค ผลการตรวจค่าความสอดคล้อง (Item Congruence Index: IOC)

สูตร IOC = $\frac{\sum R}{N}$

เมื่อ IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อความกับนิยามศัพท์

$\sum R$ แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยใช้เกณฑ์ในการคัดเลือกข้อความ คือ

1. ข้อความที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.5-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อความที่มีค่า IOC ต่ำกว่า 0.5 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ตารางแสดงผลดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามเกี่ยวกับสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
ด้านการออกแบบการเรียนรู้						
1	ครูผู้สอนมีการศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา มาตรฐานและตัวชี้วัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2	ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผู้เรียนตามบริบท การเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
3	ครูผู้สอนวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4	ครูผู้สอนมีการกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ชัดเจนสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
5	ครูผู้สอนมีการกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
6	ครูผู้สอนได้กำหนดระยะเวลาในการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
7	ครูผู้สอนมีการเลือกใช้เทคนิคการเรียนการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหา และสนับสนุนการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8	ครูผู้สอนเลือกใช้สื่อการสอนที่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระ เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
9	ครูผู้สอนมีการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10	ครูผู้สอนสร้างเครื่องมือในการประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
11	ครูผู้สอนจัดทำการประเมินการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปปรับปรุงการเรียนการสอน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ						
12	ครูผู้สอนมีการเตรียมความพร้อม เพื่อกระตุ้นความสนใจให้แก่ผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
13	ครูผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
14	ครูผู้สอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกิจกรรมทั้งด้านพฤติกรรมและด้านความคิดขั้นสูง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
15	ครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติส่งเสริมบทบาทผู้เรียนให้สามารถสร้างองค์ความรู้ได้เอง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
16	ครูผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดทักษะที่จำเป็น สามารถนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
17	ครูผู้สอนมีการใช้แหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และเชื่อมโยงประสบการณ์กับชีวิตจริง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
18	ครูผู้สอนนำกระบวนการจัดประสบการณ์ โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้ที่จัดได้ทั้งในรูปแบบเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
19	ครูผู้สอนมีการสังเกตประเมินพัฒนาการของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
20	ครูผู้สอนมีการวิเคราะห์ผลพัฒนาการเพื่อใช้ในการปรับปรุง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
21	ครูผู้สอนมีการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ผู้ปกครองและชุมชนในการติดต่อสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
22	ประสานความร่วมมือ พัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างองค์กร สถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
23	เปิดโอกาสให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
ด้านการใช้และพัฒนาสื่อการเรียนรู้						
24	ครูผู้สอนศึกษาและวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้ เชิงรุก	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
25	ครูผู้สอนสามารถใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ ในผลิตสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความประหยัดทั้งงบประมาณและเวลาอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
26	ครูผู้สอนผลิตสื่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความประหยัดทั้งงบประมาณและเวลาอย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
27	ครูผู้สอนใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ในการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การเรียนรู้	+1	+1	0	0.67	สอดคล้อง
28	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่มีความยากง่าย มีความน่าสนใจและดึงดูดความสนใจ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
29	ครูผู้สอนสามารถแสวงหาแหล่งเรียนรู้ อย่างหลากหลาย เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
30	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับจำนวนของผู้เรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
31	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของชั้นเรียน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
32	ครูผู้สอนเลือกสื่อการสอนที่มีวิธีการใช้งานง่าย เก็บรักษา และบำรุงรักษาได้สะดวก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
33	ครูผู้สอนสามารถพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ข้อที่	สมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้เชิงรุก	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคนที่			ค่า IOC	แปลผล
		1	2	3		
34	ครูผู้สอนมีการประเมินประสิทธิภาพสื่อการเรียนการสอน และนำผลการประเมินประสิทธิภาพ สื่อการเรียนการสอนมาปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอนให้ดีขึ้น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
ด้านการวัดและประเมินผล						
35	ครูผู้สอนมีกระบวนการตรวจสอบผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
36	ครูผู้สอนมีการกำหนดสมรรถนะคุณลักษณะที่ต้องการวัดได้สอดคล้องกับจุดประสงค์ไว้ในแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
37	ครูผู้สอนส่งเสริมการสร้างเครื่องมือวัดผลเป็นไปตามเกณฑ์ในการประเมินผลที่เหมาะสม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
38	ครูผู้สอนดำเนินการวัดตามวิธีการที่กำหนด	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
39	ครูผู้สอนส่งเสริมการวัดผลและประเมินผล การจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นการประเมินผลตามสภาพจริง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
40	ครูผู้สอนมีการวัดผลและประเมินผลที่หลากหลายเพื่อให้สอดคล้องกับการประเมินผลตามสภาพจริง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
41	ครูผู้สอนนำผลที่ได้จากการวัดผลและประเมินผลไปใช้ในการปรับปรุงพัฒนาการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	ทัศนวรรณ ไชยมณี
วัน เดือน ปี เกิด	17 กันยายน 2538
สถานที่เกิด	จังหวัดเชียงราย
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2562 ค.บ. (การศึกษาปฐมวัย), มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, เชียงราย
ที่อยู่ปัจจุบัน	371 หมู่ 5 ตำบลรอบเวียง อำเภอเมืองเชียงราย จังหวัดเชียงราย 57000
ผลงานตีพิมพ์	ทัศนวรรณ ไชยมณี และณัฐวุฒิ สัพโส. (2568). การศึกษาสมรรถนะครูใน การจัดการเรียนรู้เชิงรุก ของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. วารสารสันตยา ภิวัดน์ วัดหนองนกกต, 3(4), อยู่ระหว่างการเผยแพร่. https://so16.tci-

